

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete

Az ügy száma: Gfv.VI.30.249/2024/7.

A tanács tagjai: Dr. Döme Attila a tanács elnöke
Dr. Madarász Anna előadó bíró
Dr. Farkas Antónia bíró
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró
Dr. Tibold Ágnes bíró

A felperes: felperes neve

A felperes képviselője: Zugfil Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Zugfil Tamás ügyvéd)

Az alperes: alperes neve

Az alperesek képviselői: Dr. Lovász Éva Ildikó ügyvéd

A per tárgya: vállalkozói díj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes, alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Győri Ítéltábla
Gf.II.20.133/2023/32/I.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Székesfehérvári Törvényszék
15.G.40.132/2020/85.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.389.529 (egymillió-háromszáznolcvankilencezer-ötszázhuszonkilenc) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 426.996 (négy százhuszonhatezer-kilenc százkilencvenhat) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes mint vállalkozó és a V Kft. mint megrendelő között 2018. május 10-én létrejött vállalkozási szerződés alapján az alperesnek a kötbérterhes 2018. október 1-i határidőig Visontán komplett csővezeték rendszert kellett kiépíteni, majd december 31-ig azt szigeteléssel ellátni. A szerződés szerint a megrendelőnek különös érdeke fűződött a határidőben történő teljesítéshez.

[2] Az alperes mint megrendelő és a felperes mint vállalkozó között 2018. április 18-án alvállalkozási szerződés jött létre – amelynek része volt az alperes által alkalmazott alvállalkozói általános szerződési feltételek (ÁSZF) – üzemi csőhid csővezetéki kivitelezésére 402.500.000 forint átalánydíjért 2018. október 1. végteljesítési határidővel. A szerződéses teljesítés a megengedett részteljesítések ellenére is oszthatatlannak minősült (ÁSZF. 4.1. pont). Kötbérterhes részhatáridőket nem kötöttek ki, a késedelmi kötbér mértéke napi 1%, maximum a vállalkozó díj 20%-a volt. A vállalkozónak 10% mértékű jóteljesítési garanciát és 5% mértékű szavatossági garanciát kellett vállalnia 24 hónap időtartamra. A vállalkozónak kellett biztosítani a kivitelezéshez szükséges kézi és gépi eszközöket, állványzatot, emelőeszközöket, darukat, egyéb segédeszközöket, továbbá vállalta nyomáspróbák elvégzését. A szerződés opciós tételként rögzítette, hogy amennyiben 200 méternyi csőhid állványozása a felperes feladata lesz, erre külön megállapodnak, és a csőszerelési és csőszigetelési munkák időtartalmára 20.000.000 forint értékben biztosít a felperes állványzatot. A szerződés szerint a pótmunka elszámolása MTO egységarak alapján (szerelésvezető 6.800 forint/óra, hegesztő 5.500 forint/óra, szerelő 5.100 forint/óra) történhet, a pótmunkára a felperesnek egyedi árajánlatot kell készítenie, rögzítve külön a szerelésvezető, hegesztő, szerelő óradíját. Amennyiben az egységarak eltérnek, a munka végeztével a felek a szerződésben beárazott MTO egységarak alapján tételesen számolnak el. A szerződés mellékletét képezte a felperes által összeállított műszaki tartalom, ami munkanemenként és munkaszakaszonként írta le a kivitelezési munka folyamatát, módját MTO egységarakat megjelölve. A felek a szerződést 2018. október 1-én módosították és 2018. december 14-i befejezési határidőben állapodtak meg.

[3] Az alperes a munkaterületet 2018. június 12-én adta át a felperesnek. A felperes a csőhid szerelését emelőgépekkel oldotta meg, azonban voltak olyan csőszakaszok, ahol az esős idő miatt felázott talajról nem, csak állványzatról lehetett a munkát végezni. Erre a 4-5 szakaszra az alperes bérelt állványzatot a D Á Kft.-től. 2018. augusztus 29-én jött létre a bérleti szerződés az állványzat négyhavi biztosítására (2018. december 31-ig), amit szeptember 6-án módosítottak egy állványszakasz újraépítése és a meglévő bontása miatt.

[4] Az alperes 2018. október 29-ig, részben saját megrendelőjének igényeihez igazodva több alkalommal küldött műszaki adatokat a csőhid szereléséhez a felperes számára.

[5] Az alperes – saját megrendelője sürgetése miatt – 2018. június végétől több levélben nagyobb létszámot és hosszabb munkaidőt igényelt a felperestől. A felperes a késedelme okaként arra is hivatkozott, hogy a tervek a kivitelezés során többször módosultak, a megrendelőnek a munkák során egyéb igényei merültek fel, amelyekről egyeztetni kellett, számos pótmunkának minősülő munkát is végeznie kellett, de a 2018. augusztus 9-i válasziratban további szerelő, hegesztő szakemberek bevonását ígérte a munka gyorsítása érdekében. Mivel 2018. augusztus 18-ig a szükséges további hegesztői kapacitást biztosítani mégsem tudta, a felek megállapodtak, hogy az alperes további alvállalkozókat von be a munkába, akik hegesztőket biztosítanak a munka gyorsítása végett.

[6] Az alperes a M Kft.-vel 2018. szeptember 3-án kötött szerződést üzemközi csőhid csővezetéki kivitelezésére a felperesi szerződéssel egyező tárgyra azzal, hogy a vállalkozói díj összege 45.000 euró, amit utólag a megvalósított műszaki tartalom és költségvetés szerinti egységárak alapján tételesen fognak felmérni. A felek a szerződést 2018. október 1-én módosították, a vállalkozói díj 70.000 euróra emelkedett, a befejezési határidő pedig november 2. napja lett. 2019. január 7-én ismét módosították a szerződést, a teljesítési határidő január 15-e lett, rögzítették továbbá, hogy a leigazolt munkaórák alapján 2014,5 óra munkavégzés történt, a módosult vállalási ár 36.261 euró lett. A M Kft. 2018. október 17-én 63.470,79 euróról, 2019. január 18-án 36.261 euróról állított ki számlát. A cégnek további számlái voltak: 2018. november 5-i keltezéssel 40.032 euróról, 2018. október 27-i keltezéssel 49.977 euróról. E számlákhoz részteljesítési igazolások tartoznak. Az alperes 2018. december 13-án 89.437,44 eurót (322,49 forintos árfolyam mellett), 2019. március 12-én 36.030,74 eurót (311,86 forintos árfolyam mellett) utalt át vállalkozói díj címén a M Kft. részére.

[7] Az alperes a T Kft.-vel 2018. szeptember 7-én kötött alvállalkozói szerződést üzemközi csőhid csővezetéki kivitelezésére, aminek tárgya szintén egyezett a felperessel kötött szerződésével. A vállalkozói díjat 10.000.000 forintban határozták meg azzal, hogy utólag, a ténylegesen megvalósított műszaki tartalom és a költségvetésben rögzített egységárak szerint fognak tételesen elszámolni. A felek 2018. október 1-én a szerződést módosították, a vállalási ár 6.935.000 forintra csökkent, a határidő pedig 2018. október 1. napja lett. A T Kft. 2018. október 17-én kiállította a 6.935.000 forint összegű számláját. Az alperes 2018. november 23-án 13.006.013 forintot fizetett meg a cégnek.

[8] Az alperes a P T-Sz Kft.-vel 2018. november 16-án kötött alvállalkozói szerződést üzemközi csőhid csővezetéki kivitelezésére, amelynek a tárgya ugyanaz volt mint a felperessel létrejött szerződése. A vállalkozót 16.000.000 forint díj illette meg azzal, hogy az elszámolás tételes felmérésen alapul, a felek utólag a vállalkozó által ténylegesen megvalósított műszaki tartalom és a költségvetésben rögzített egységárak alapján számolnak el. 2018. december 19-én a szerződést módosították, a vállalási ár 8.180.000 forint lett, a teljesítési határidő pedig december 21. napja. A P T-Sz Kft. 2019. január 10-én állította ki 8.180.000 forint összegű számláját. Az alperes a vállalkozói díjat 2019. február 14-én fizette meg.

[9] Az alperes 2018. szeptember 27-i iratában jelezte a felperesnek, hogy a szerződés szerint a munka gyorsítása, hatékonysága érdekében a nehezen megközelíthető szakaszokon állványzatot biztosít. Az alperes és a D Á Kft. 2018. szeptember 6-án többek között azért módosították a szerződésüket, mert az alperes további munkaterületen kért állványzatot, majd 2018. november 22-én, 2019. február 7-én és végül 2019. április 5-én meghosszabbították a bérlet tartamát. A D Á Kft. a kiállított teljesítési igazolások alapján az alperesnek bérleti díjként 2018 szeptemberére 5.274.589 forintot, októberére 1.537.907 forintot, novemberére 2.857.976 forintot, decemberére 2.788.717 forintot, 2019. januárjára 6.207.713 forintot, februárjára 1.733.372 forintot, márciusára 3.979.071 forintot (összesen 24.379.345 forint) számlázott ki. Az alperes 2018. november 23-án 5.274.589 forint, 2019. január 18-án 4.395.883 forint, 2019. március 1-én 2.788.717 forint, 2019. március 28-án 6.207.713 forint bérleti díjat fizetett meg a D Á Kft. részére.

[10] A felperes 2018. november 12-i iratában kérte az alperestől, hogy a munka hatékony végzése érdekében az alperesnek a megjelölt több csőszakaszon állványzatot építsen. Az alperes 2018. november 21-i levelében közölte, hogy a kért állványzat napokon belül kiépül.

[11] A felek között 2018. november 12-én jött létre megállapodás késedelmi kötbér érvényesítéséről, amelyben a felperes az eredeti, 2018. október 1. napján lejárt befejezési határidő elmulasztására tekintettel elismerte 80.500.000 forint késedelmi kötbérfizetési kötelezettségét. Ezt az összeget 2019. december 31-ig vállalta megfizetni abban az esetben,

ha a V Kft. kötbérigényt érvényesít az alperessel szemben. Ebben az esetben az alperes ugyanezt az összeget érvényesítheti kötbér, illetőleg azt meghaladó kártérítés jogcímén a felperessel szemben, aminek igazolására elégségesnek tartották az alperesnek a V Kft. felé történt teljesítését igazoló okiratokat. A megállapodás alapján az alperes a szerződés szerint visszatartott díj 10% mértékéből volt jogosult érvényesíteni a kötbér iránti igényét, ezt meghaladó igény esetén a felperes az alperesi felszólítást követő harminc napon belül tartozott megfizetni a különbözetet. Az alperes a megállapodás alapján jogosult volt a késedelmi kötbért meghaladó kárát is érvényesíteni a felperessel szemben.

[12] 2019. január 24-én az alperes átvette a munkákat a felperestől.

[13] Az alperes 2019. június 5-i iratában jelentette be a felperesnek, hogy a V Kft. 227.471,50 euró (fizetéskori árfolyamon 72.688.518 forint) késedelmi kötbért érvényesített, amit elszámol a felperes díjigényével szemben, továbbá az ezt meghaladó kárigényét is érvényesíteni fogja. A felperes 2019. augusztus 7-i iratában felszólította az alperest 58.399.047 forint vállalkozói díj, 33.559.975 forint pótmunkadíj, összesen 91.959.02 forint megfizetésére, de a követelt összegről számlát nem állított ki.

[14] Az alperes 2019. augusztus 29-i válasziratában arra hivatkozott, hogy a három alvállalkozó bevonásával 55.835.289 forint összegű kára merült fel, továbbá, noha a felperes saját költségén vállalta az állványzat biztosítását, azt mégis az alperesnek kellett bérelnie a munkavégzéshez, ami 16.063.207 forint további költséget jelentett a számára. A 2020. február 12-i beszámítást tartalmazó iratában közölte, hogy a pénzügyi visszatartások összege a szerződés alapján 80.236.632 forint, ugyanakkor a felek közötti kötbérmegállapodás alapján a felperes 80.500.000 forint összegű kötbérfizetési kötelezettségét elismerte. A V Kft. által érvényesített kötbér 2019. február 7-i 319,55 euró árfolyam alapján 72.688.518 forint összeget jelentett, amit elszámolt a visszatartott vállalkozói díjjal szemben, ennek elszámolása meg is történt a felek között.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[15] A felperes keresetében 129.111.530 forint vállalkozói- és pótmunkadíj, valamint annak a 2019. augusztus 30. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[16] Előadta, hogy a közöttük létrejött alvállalkozói szerződés alapján a felperest 402.500.000 forint vállalkozói díj illette meg, ami tartalmazta az általa beárazott, a kivitelezéshez szükséges anyagok listáját és árát is. Pótmunka elszámolása a felperesi anyaglista szerinti árajánlat vagy egyedi árajánlat szerint történhetett meg, oly módon, hogy a szerelésvezető esetében 6.800 forint, hegesztő esetében 5.500 forint, szerelő esetében 5.100 forint munkaórát vesznek figyelembe. A kivitelezés során tervmódosítások váltak szükségessé, továbbá újabb megrendelői igények merültek fel, amelyeket pótmunkaként tudott elvégezni. Az alperes azt közölte, hogy ezeket a munkákat előre nem rendeli meg, de a projekt befejezésekor külön elszámolják ezek ellenértékét.

[17] A felperes előadása szerint a munkaterület alkalmatlansága, a folyamatos tervmódosítások, a bevont alvállalkozók késedelme miatt az eredeti 2018. október 1-jei véghatáridő nem volt tartható, a késedelmet 2018. november 12-én kötbérmegállapodással rendezték, amiben a felperes elismerte 80.500.000 forint kötbértartozását. Az alperes a munkavégzés gyorsítása érdekében további alvállalkozókat vont be a teljesítésbe, amit a felperes elfogadott. A felperes szerint helyette a három alvállalkozó nettó 175.560 forint,

2.927.170 forint és 9.771.207 forint értékű munkát végzett a peres felek közötti szerződéses egységarak és munkaidőnorma alapján. Az alperes végül 2019. január 24-én vette át a munkákat, és a kiszámlázott vállalkozói díjból 330.264.074 forintot fizetett meg, a meg nem fizetett szerződéses összeg 72.235.926 forint. A pótmunkákat is érintő egyeztetések eredményeként az alperes 2019. május 17-i e-mailjében 33.559.975 forint összegű pótmunkát elismert, de a felperes felhívása ellenére sem állított ki teljesítési igazolást ezen munkák elvégzéséről.

[18] Keresete összege indokolásaként előadta, hogy a szerződés szerinti vállalkozói díjból az alperes 330.264.074 forintot fizetett meg, ezért 72.235.926 forint díj még elszámolandó, amit csökkent a három bevont alvállalkozót megillető, a felperes által elismert díj 12.873.937 forint összegben, ezért az alperesnek 59.361.989 forint összegű szerződéses díjtartozása még fennáll. Pótmunka jogcímén további 69.749.541 forintba tartott igényt.

[19] Az alperes ellenkérelmében a szerződéses vállalkozói díjkövetelésből 59.361.989 forint, pótmunkadíjként 33.559.975 forint, összesen 92.921.964 forint tartozást elismert, az ezt meghaladó tőkekövetelést és a teljes késedelmi kamatkövetelés elutasítását kérte.

[20] Nem vitatta, hogy a szerződés alapján a nem rendezett vállalkozói díj összege 72.235.926 forint, ugyanakkor a felperes késedelme miatt további három alvállalkozót kellett bevonnia a munkavégzésbe, a részükre kifizetett díjakkal ezt a tartozását csökkenteni kell. Az alperes az elismert 92.921.964 forint tartozásába (8. sorszámú beadvány) 74.454.372 forint összegű felperesi tartozást beszámított, abból 55.835.289 forint után 2019. augusztus 29-től, 2.555.876 forint után 2020. október 2-től és 16.063.207 forint után pedig 2020. október 2-től számolt a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szerinti késedelmi kamattal együtt. Előadta, hogy a felperes végig késedelmesen teljesített, a módosított 2018. december 14-i határidőt is elmulasztotta, végül csak 2019. január végén fejezte be a munkákat. Az építési naplóba tett 2018. október 1. előtti akadályközléseknek nincs jelentőségük, mert a felperes a felelősségét a késedelem miatt szerződésbe foglaltan elismerte, az ezt követő naplóbejegyzések pedig nem írták le, mi volt a teljesítési akadály, illetőleg minimális, pár óra időtartamra jeleztek (elsősorban időjárási körülményekkel kapcsolatosan) akadályt.

[21] A munkák gyorsítása érdekében bevont három alvállalkozónak nem a felek közötti teljesítménydíjas (MTO normák szerinti óradíj) elszámolás, hanem óradíj alapján fizetett ki 55.835.289 forint vállalkozói díjat, azaz 42.961.352 forinttal többet, mint amit a felperes elismert. A szerződés műszaki tartalma nem módosult, a vállalkozók nem egy-egy munkarészt valósítottak meg, hanem a felperes hegesztőkapacitását növelték további szakemberek bevonásával, akiknek az irányítása, leghatékonyabb alkalmazása a felperes szervezésén múlt. A három alvállalkozó a felperes helyett az általa elvégzendő munkákat végezte el, de a költségeiket nem az elért eredmény alapján, hanem az eredményre fordított munkaórák alapján számolták el. Az elszámolás különbözősége abból ered, hogy nem a felperesi szerződés árszintjén, hanem a munka gyors végzése miatt magasabb óradíjas (5.000 forint, 18 euró és 26 euró óradíj) elszámolás mellett szerződött velük. Az alperes a 19. sorszámú beadványban alvállalkozónként óradíj-elszámolás szerint táblázatba foglalva mutatta be a vállalkozói díjak összegét. A T Kft.-nek 6.935.000 forintot, a P T-Sz Kft.-nek 8.180.000 forintot, míg a M Kft.-nek 49.977 eurót (16.164.060 forintot), 40.032 eurót (12.890.304 forintot) és 36.261 eurót (11.567.259 forintot) fizetett ki.

[22] Az alperes ezen túl biztosítási költségként 2.555.875 forint elszámolását kérte, ami a végteljesítési igazolás kiállításáig terhelte a felperest.

[23] Az alperes az állvány és segédszerkezet költségeként 2018. június 6.-2019. február 1. közötti időtartamra bérleti díjként kifizetett összegből időarányosan 16.063.207 forintot kívánt érvényesíteni a felperessel szemben. A felperes ugyanis a szerződéses vállalása ellenére a szükséges állványzatot, segédszerkezetet egyrészt nem biztosította, másrészt az alperesnek hosszabb ideig kellett azt bérelnie, mint amit a szerződéses munka indokolt. A 2018. november 12-i felperesi üzenet és rajz igazolja, hogy az ő késedelme miatt kellett az alperesnek állványzatot bérelnie, és a munka gyorsítása érdekében kellett azt a kritikus szakaszon az alperes igényeihez alakítottan rendelkezésre bocsátania. Állította, hogy a felperes késedelme és a jelentős őszi esőzések tették szükségessé, hogy állványzatot építsen azokon a szakaszokon, ahol az esőzések akadályozták az emelőgépek talajon történő mozgását. Ha a felperes nem késett volna a munkával, ezek az akadályozó körülmények nem merültek volna fel.

[24] Hivatkozott arra is, hogy a vállalkozói díj megfizetésével nem esett késedelembe, mert a teljesítési igazolást a felperes részére kiállította, ami alapján a felperesnek kellett volna a számlát kibocsátani, ez azonban nem történt meg (ÁSZF 9.6., 9.7. pontjai). A felperes a kiadott teljesítési igazolást nem vette át, így az alperes késedelembe esése kizárt [Ptk. 6:156. § (1) és (2) bekezdés].

[25] Az alperes a pótmunkákra tételesen nyilatkozott, az F/35. sorszámú melléklet tételei közül 1.) az 1., 3-4., 10-13., 20-24., 26., 27., 29-33. tételeket elismerte 33.559.975 forint összegben; 2.) a 2., 5., 7., 9., 15-17., 19., 25., 28. tételek pótmunkának minősültek, de értékük kevesebb díj jár mint a felperes követelése; a 8., 14., 18. tételek pótmunka jellegét nem ismerte el, mert azok a szerződés műszaki tartalmához tartoznak.

[26] Az alperes utóbb a felperesi elismerésre tekintettel nyilatkozatát pontosította, és az 55.835.289 forint helyett 42.961.352 forint kártérítést kért elszámolni, így az elismert fizetési kötelezettségét 31.341.529 forintra módosította.

[27] A felperes az alperesi beszámításból a biztosítási díjjal kapcsolatos igényt 1.948.130 forint összegben elismerte, mert az a nettó vállalkozói díj 0,5%-ában lett meghatározva, arra az alperes nem jogosult áfát felszámítani. Vitatta, hogy az alvállalkozók részére az alperes által kifizetett 55.835.289 forint díj összegszerűségében megalapozott lenne. Azt az alperes nem munkálta ki tételes elszámolás és egységár kimutatás szerint, de nem is bizonyított, hogy kizárólag a felperesi késedelem miatt kellett ezeket a munkákat elvégezni. A felperes nem az óradíjelszámolást vitatta, hanem azt, hogy a normaórának megfelelően lehet csak az óradíjelszámolást figyelembe venni. A naplóbejegyzések igazolják, hogy 74 alkalommal élt akadályközléssel elsősorban a tervmódosítások és a munkaterület alkalmatlansága miatt. Elismerte a V Kft. és az alperes közötti megállapodásra tekintettel, hogy 72.688.518 forint összegben a kötbérfizetési kötelezettsége elszámolandó. Vitatta azonban, hogy az ő érdekében kellett az alperesnek állványzatot építtetnie, mert a többi alvállalkozó érdekében is eljár az alperes, és önként, saját költségére vállalta egyes csőhid szakaszokon az állványzat építését.

Az első- és másodfokú ítélet

[28] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 7.731.760 forintot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[29] Megállapította, hogy a felek között a Ptk. 6:252. §-a szerint minősülő kivitelezési szerződés jött létre, ami alapján a felperes a munkák elvégzésére, míg az alperes díj fizetésére volt köteles. A felek egyezően nyilatkoztak arról, hogy a felperest a szerződéses munkák díjaként még 72.235.926 forint megilleti, amit csökkent a három bevont alvállalkozónak megfizetett (felperes által elismert) 12.873.937 forint díj, így az alperesnek 59.361.989 forint összegű tartozása fennáll. Alperes pótmunkaként a követelt 69.749.541 forintból [Ptk. 6:245. § (1) bekezdés] 33.559.975 forintot ismert el. A felperest terhelte annak bizonyítása, hogy további 36.189.566 forint pótmunkadíj megilleti. Az alperes az általa elismert követeléssel szemben 42.961.352 forint (55.835.289 forint három alvállalkozónak kifizetett díjból levonva a felperes által elismert 12.873.937 forint alvállalkozói díjat), továbbá 2.555.876 forint (biztosítási díj), és 16.063.207 forint (állványzat bérleti díj) beszámításával élt a kötbért meghaladó kártérítés jogcímén [Ptk. 6:187. § (3) bekezdés], ezért őt terhelte a kár bekövetkezésének, az okozati összefüggésnek és az összecszerűségnek a bizonyítása. Az alperes a kötbérmegállapodásnak megfelelően igazolta, hogy a V Kft.-vel történt megállapodás folytán 227.471,50 euró kötbérfizetési kötelezettsége keletkezett a felperes késedelmes teljesítése miatt, ezt a felek el is számolták, így azt kellett tisztázni, hogy a kötbért meghaladó kártérítési igény a felperes késedelmes teljesítésével okozati összefüggésben áll-e.

[30] Az elsőfokú bíróság az állványzat bérleti díjával, a további alvállalkozók díjának elszámolásával összefüggésben törvényes képviselőt (alperesi ügyvezető) és tanúkat (felperesi részről M T és K Gy, N S, alperesi részről S A, B Cs A) hallgatott meg. A szerződés állványzatépítéssel kapcsolatos rendelkezése a felek számára nem volt egyértelmű, azt eltérően értelmezték, ezért az elsőfokú bíróságnak kellett tisztáznia a felek ezzel kapcsolatos vállalását. Az alperes szerint az állványbérlet független volt a szerződésben rögzített opciós megállapodástól, arra azért volt szükség, mert a felperes késedelembe esett. Azokon a helyeken, ahol a felperes munkagépeket nem tudott használni, ott kellett állványzatot építeni, ehhez kellett állványzatot bérelni, és a bérleti díjból azt számolták el a felperes terhére, ami az ő munkájával összefüggésben merült fel. A felperes arra hivatkozott, hogy helyszíni bejárás eredményeként megállapodtak, hogy öt csőszakaszon mindenképpen állványt kellett építeni, ott emelővel nem lehetett munkát végezni, ezt az alperes költségére kell elszámolni.

[31] Az elsőfokú bíróság a szerződés, a tanúk nyilatkozatai alapján arra a megállapításra jutott, hogy a felperes opcionálisan vállalta a szerződéses munkákhoz tartozóan (tehát nem utómunkák miatt) állványzat építését 20.000.000 forint költség elszámolhatósága mellett, ha ezt az alperes külön megrendeli tőle. A felperes árajánlata tartalmazta, hogy a fix állványozás költsége a megrendelőt terheli, ez is azt igazolja, hogy a felek abból indultak ki, a megrendelő feladata lesz az állványzat biztosítása 4-5 problémás szakaszon, ahol emelőgépekkel a szerelést nem lehetett elvégezni. Az elsőfokú bíróság tehát tényként állapította meg, hogy ezekre a szakaszokra az alperesnek saját költségére kellett az állványzatot biztosítani, így a teljes helyszínrre és állványzati időre vonatkozó alperesi igény nem megalapozott. Azt kellett megállapítani, hogy hol, mennyi időre volt szükséges a felperes munkájával összefüggésben állványzatot biztosítani.

[32] A kirendelt igazságügyi szakértő szerint amennyiben esős időszakban kellett a munkát végezni, akkor a felázott talaj akadályozta a munkavégzést. A kivitelezés időszakában jelentős esőzés volt, ami annak elhúzódását eredményezte. A szakértő álláspontja szerint a munkálatok elvégzéséhez szükséges volt állványzat készítése. Helyszíni szemle eredményeként meghatározta, hogy hol volt szükség az állványzatra, és megállapította, hogy a függesztett állványzatot talajon álló állványzat bontása után hol és miért kellett kiépíteni. A szakértő szerint a függesztett állványzatot nem a felperes, hanem a V Kft. miatt kellett kiépítenie az alperesnek. A szakértő a rendelkezésre álló peradatok alapján utólag már nem tudta egyértelműen megállapítani, hogy 2018. júniustól a felperes késedelme miatt milyen

menyiségben volt indokolt az állványzat használata. Az elrendelt pótmunkák miatt a felperesnek vissza kellett mennie a korábban már elkészült szakaszokra, és ott üzemi csatlakozásokat kellett készíteni, illetőleg a csövek papucsos alátámasztását kellett megoldani, egyéb járulékos munkákat kellett végeznie. 2018. június 1-től a felperes munkavégzése miatt semmiképpen sem volt szükség állványzat bérlésére. Az alperes a kivitelezési munkák során rendelt meg a felperestől pótmunkákat, az állványzat költségét ez jelentősen megnövelte, ami nem a felperes felelősségi körébe tartozik. Az, hogy egy szakaszon az állványzatot vissza kellett bontani, és függesztett állványzatot kellett építeni, szintén nem a felperes érdekkörében merült fel. A szakértő azt a következtetést vonta le, hogy becslés alapján az alperes által igényelt állványzati költséghez képest, az általa saját terhére megállapított összeg plusz 30%-kal nagyobb rész számolandó el.

[33] A szakértő szerint a késedelmes napok számánál figyelembe kellett venni az időjárás által meghatározott munkavégzési napokat, és a késedelmes teljesítés időszakát növelték az időközben történt tervezői módosítások, elrendelt pótmunkák, ezért is indokolt, hogy az állványzat bérleti díjából az alperes nagyobb arányú költséget vállaljon. A szakértő az építési napló alapján a költségek megosztásának az arányára tudott javaslatot tenni. A szakértő azt is előadta, hogy három év elteltével a felek a helyszíni szemlén már nem tudták megjelölni, hogy pontosan hol, milyen mennyiségben készült állványzat, a kivitelező azt milyen mértékben használta. Erre eltérően nyilatkoztak, így a szakértőnek sem álltak rendelkezésére a nyilatkozatnál tényszerűbb adatok. A szakértő számítása szerint az összes költség 19.196.334 forint volt, az alperes ehhez képest 3.133.127 forint rá eső és 16.063.207 forint felperesre eső hányadot kért elszámolni. A szakértő azonban az alperesre 4.073.065 forint (3.133.127 forint 30%-kal emelt összege), míg felperesre 15.123.269 forint költség elszámolását tartotta indokoltnak. Az elsőfokú bíróság a szakértői véleményt ítélezése alapjául elfogadta, és a felperes késedelmes teljesítése miatt 15.123.269 forint állványzati költség elszámolását tartotta megalapozottnak a keresettel szemben.

[34] Az alperes 2.555.875 forint biztosítási díjjal kapcsolatos beszámítási igényét az elsőfokú bíróság elfogadta a szerződéshez tartozó ÁSZF 6.4. pontja szerint, de az elismert 1.948.130 forint összegben. A biztosítási díj utáni áfa megfizetése az alperest terheli, ezért az ezt meghaladó alperesi igényt az elsőfokú bíróság elutasította.

[35] Az alperes a három alvállalkozó felé kifizetett 55.835.289 forint díjazással összefüggő igényét arra alapította, hogy a felperes késedelme miatt bevont vállalkozók csak óradíjas elszámolás mellett vállalták a munka elvégzését. Azt felperes sem vitatta, hogy az ő késedelmével okozati összefüggésben vonta be az alperes a további vállalkozókat a munkába, de az elszámolás módját vitatta.

[36] B Cs A, K J, G I, T L, M T, S A tanúk vallomása és a szerződések tartalma alapján az elsőfokú bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a T Kft. és a M Kft. esetében az elszámolás óradíj szerint történt feltételezhetően azért, mert a felperes késedelmes teljesítése és a rövid határidő miatt a munkásoknak gyorsított ütemben kellett dolgozniuk, az alperes kiszolgáltató helyzetben volt, az alvállalkozók erősebb alkupozícióban voltak. Egyedül M T állította a normaidő szerinti elszámolást, de ezt S A nyilatkozata sem támasztotta alá, ő emlékezett arra, T L óradíjas elszámolásra tett ajánlatot, aminek összegét az alperes sokallta. Ez az óradíjas elszámolás nem vitatottan megtörtént az érintettek között. A P T-Sz Kft. szerződése még egységárat sem tartalmaz, csak a fix összegű díjat, ebben az esetben más elszámolási módra semmilyen adat nincs. A rendelkezésre álló adatok alapján az elsőfokú bíróság az alperes óradíjas igénye szerint számolt el, az alperes bizonyította a díj megfizetését, igazolta a T Kft.-nek 6.935.000 forint, a P T-Sz Kft.-nek 8.128.057 forint kifizetését, míg a M Kft. esetében 89.437,44 és 36.030,74 euró átutalására vonatkozó bizonylatot csatolt. Ezek az összegek az adott árfolyam mellett 28.842.680 és 11.236.547

forintot, összesen 55.142.284 forintot eredményeztek, ilyen összegben bizonyította az alperes a kára bekövetkezését.

[37] Ezt követően az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy az alperes által elismert pótmunkákon kívül a felperes milyen, a Ptk. 6:244. § (2) bekezdése szerint minősülő és a 6:245. § (1) bekezdése szerint elszámolható pótmunkákat végzett, és milyen díjazás illeti meg. Az alperes a kereset szerinti 1., 3-4., 10-13., 20-24., 26., 27., 29-33. pótmunkatételeket elismerte, ezekkel az elsőfokú bíróság nem foglalkozott külön, a 2., 5., 7., 9., 15-17., 19., 25., 28. pótmunkatételeket kellett tisztázni, illetőleg a felperesnek azt kellett bizonyítania, a 8., 14., 18. tétel alatti munkák szerződéses feladaton túli, alperes utólagos megrendelése alapján elvégzett munkák voltak-e. E tárgyban B Cs, K J, G I tanúk vallomását és a szakértői véleményét értékelte.

[38] A szakértő a műszaki dokumentumokon túl a tanúk nyilatkozatát is figyelembe véve állította össze szakvéleményét. Megállapította, hogy a megvalósított csőhidat a rászerezelt technológiai eszközökkel a megrendelő által támasztott technológiai folyamat kiszolgálására alkalmas módon alakították ki, az megfelelt a rendeltetésszerű használatra. A szakértő a felperes elszámolását érintően általánosságban arról nyilatkozott, hogy túlzott mértékű a karos emelők és a daruk használatának ellenében beállított díjazás és mennyiség. A 2. tételt (párnalemezek készítésével kapcsolatos daruzási költség) illetően két napra összesen 2.486.539 forintot, az 5. tétel (párnalemezek folyamatos hegesztése) esetében 1.104.000 forintot, a 7. tételnél (emelőgép biztosítása) 6.192.857 forintot, a 8. tétel (kondenzedények szerelése) esetében 3.267.082 forintot, a 9. tételt (szennyfogó- és kötelelem szerelése) illetően 1.156.519 forintot tartott elfogadhatónak. A 14. tétel (rendszer átmosása, kifűvátása) a szakértő szerint a szerződés keretében a felperes által elvégzendő munka volt, nem minősült pótmunkának. A 15. tétel (csőhid fogadó szintjének beállítása) esetében az alperes által elfogadott 2.652.080 forintot, a 16. tétel (üzemcsatlakozások rákötése) esetében az alperes által elfogadott mennyiség alapján 5.183.286 forintot, a 17. tételnél (üzemcsatlakozások) 7.031.242 forintot, a 18. tétel (nyomáspróbához szükséges anyagok biztosítása) körében 842.941 forintot, a 19. tételt (nyomvonalban történt változtatás) illetően 266.864 forint anyagköltséget és 790.907 forint pótmunkadíjat, összesen 1.057.771 forintot tartott indokoltnak. A 25. tétel (alátámasztó acélszerkezet építése) kapcsán szintén az alperes által elfogadott mennyiséget fogadta el 181.000 forint erejéig, végül a 28. tételt (alátámasztó szerkezetek készítése) 1.080.000 forint összegben tartotta reálisnak.

[39] A szakértő a felperes által hiányolt kontrollszámításokkal összefüggésben kifejtette, hogy ahhoz konkrét anyagárak, konkrét normatételek szükségesek, ilyen számításnak azért nincs értelme, mert a vitát a felek között az képezi, hogy pótmunkaként milyen díjtételek számolhatók el ahhoz képest, amit a felperes érvényesíteni kíván, ugyanakkor a munkavégzés olyan tételekből áll, amelyeket több száz méteres csőhid különböző szakaszain kellett elvégezni, minden szakasznál más-más feltétel lehetett a munkavégzés során, ugyanakkor a kötelezően előírt felmérési vagy építési naplóban rögzített tényleges mennyiségeket, munkaidőt, emelőgépigényt a felperes nem rögzített. Ez a magatartás nemcsak szabálytalan, de megfosztja a megrendelőt és később a szakértőt attól, hogy kontrollszámításokat tudjon végezni, amit éppen a felperes szorgalmazott utólag. A felperes mulasztása, hogy a pótmunkákra, felhasznált anyagokra, felmerült munkaidőre, eltakart megoldásokra mérhető, ellenőrizhető adatok nem állnak rendelkezésre, a szakértő helyszíni szemlén is bizonytalanságot tapasztalt a felek részéről, hol volt állványzat, melyik épület becsatlakozásánál milyen emelőgépigény merült fel. Utólag már nehéz a kivitelezéskor meglévő állapot felmérése és meghatározása, ezért a felperes elvárásai a szakértővel szemben túlzottak.

[40] Az elsőfokú bíróság a tanúk nyilatkozata, a szakértői vélemény alapján állapította meg, hogy a felperest pótmunkadíj címén milyen összegű vállalkozói díj illeti még meg. A felperes kifogásait illetően rámutatott, hogy a szakértőnek hiányos, kevés tényszerűen kezelhető adat birtokában kellett az álláspontját kialakítania, így többször a szakmai tapasztalatára, vállalkozói múltjára hagyatkozva tudott értékelést, becslést adni, többször az alperes számítását elfogadva. Ennek hiányában, egyéb adatok nélkül a szakértő több tétel szerinti igényt értékelhetetlennek minősíthetett volna. A szakértői vélemény alapján a felperest a következő díjak illetik meg: 1. tétel 37.500 forint, 2. tétel 2.486.539 forint, 3. tétel 159.950 forint, 4. tétel 349.100 forint, 5. tétel 1.104.000 forint, 6. tétel 491.497 forint, 7. tétel 6.192.857 forint, 8. tétel 3.267.082 forint, 9. tétel 1.156.519 forint, 10. tétel 74.000 forint, 11. tétel 1.262.080 forint, 12. tétel 509.345 forint, 13. tétel 615.905 forint, 14. tétel 0 forint, 15. tétel 2.652.080 forint, 16. tétel 5.183.286 forint, 17. tétel 7.031.242 forint, 18. tétel 842.941 forint, 19. tétel 1.057.771 forint, 20. tétel 138.610 forint, 21. tétel 235.500 forint, 22. tétel 220.400 forint, 23. tétel 503.000 forint, 24. tétel 94.500 forint, 25. tétel 181.000 forint, 26. tétel 194.510 forint, 27. tétel 88.247 forint, 28. tétel 1.080.000 forint, 29. tétel 177.505 forint, 30. tétel 107.701 forint, 31. tétel 427.560 forint, 32. tétel 94.360 forint, 33. tétel 39.290 forint, összesen 38.055.877 forint.

[41] Az elszámolás értelmében a felperest 72.235.926 forint vállalkozói díj és 38.055.877 forint pótmunkadíj illeti meg. Ezzel szemben elszámolandó a három alvállalkozónak megfizetett 55.142.284 forint díj, a felperes által elismert 1.948.130 forint biztosítási díj és 15.123.269 forint állványbérleti díj, így a felperesnek 38.078.120 forint követelése megalapozott. A felperest késedelmi kamat az ítélet szerinti teljesítési határidő eredménytelen elteltétől illeti meg. Az alperes megalapozottan érvényesített a kár bekövetkezésétől (kifizetések teljesítése) késedelmi kamat iránti igényt a Ptk. 6:155. § (1) bekezdése szerinti mértékben. Az alperes a biztosítási díj kifizetését nem igazolta, ezért ezen tétel után késedelmi kamat időpont hiányában nem számolható el. Az alperest az 55.142.284 forint után 2019. augusztus 29-től és a 15.123.269 forint után 2020. október 2-től az elsőfokú bíróság számítása szerint mindösszesen 30.346.360 forint kamat illeti meg. Az elszámolás végeredményeként az elsőfokú bíróság az alperest 7.731.760 forint megfizetésére kötelezte.

[42] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett.

[43] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezett részét részben megváltoztatta, és kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 60.888.898 forintot, ennek 2019. szeptember 21. napjától 2019. október 1. napjáig terjedő időre a késedelemmel érintett fél év első napján irányadó jegybanki alapkamat nyolc százalékponttal növelt értékű késedelmi kamatát, továbbá 51.573.442 forint tőke után 2019. október 2. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett fél év első napján irányadó jegybanki alapkamat nyolc százalékponttal növelt értékű késedelmi kamatát.

[44] Elsőként rögzítette, hogy az alperest 7.731.760 forint erejéig marasztaló elsőfokú ítéleti rendelkezést a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 370. § (1) bekezdése értelmében nem érintette.

[45] A tényállást kiegészítette azzal, hogy a felperes a 2018. december 14-én lejárt módosított teljesítési határidő negyvenegy nap objektív késedelméből tizenkét napot kimentett. Egyebekben a másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg.

[46] Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését megalapozó konkrét eljárási szabálysértést a felperes nem jelölt meg, ilyet a másodfokú bíróság sem észlelt.

[47] Az elsőfokú bíróság helyesen minősítette a felek közötti jogvita alapját adó vállalkozási, kivitelezési jogviszonyt (Ptk. 6:252. §). A felek egyező előadást tettek arról, hogy a szerződésben kikötött átalányként megjelölt díjból – a kereset egyik tételét képező – 72.235.975 forint összeget az alperes nem fizetette meg a felperesnek.

[48] A kereset másik tétele az elvégzett pótmunkák ellenértéke volt, amit a felperes a Ptk. 6:244. § (2) és 6:245. § (1) bekezdése alapján követelt. A másodfokú bíróság szerint a többször – a másodfokú eljárásban is – kiegészített szakvélemény a felperes által megjelölt Pp. 316. § (1) bekezdés c) és d) pontja szerinti okból nem volt aggályos. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a szakvélemény értékelése során, hogy számos esetben a ténylegesen elvégzett munka már nem volt konkrétan megtekinthető, felmérhető, részben mert eltakart munkákról volt szó, részben mert a kivitelezés során készített okirati dokumentáció (pl. építési napló) vezetése nem volt kellően pontos, részletes, részben pedig jelentős időmúlás következett be. A szakértő ezen munkarészek vonatkozásában jogszerűen élt azzal a lehetőséggel, hogy a végső véleményét a rendelkezésre álló objektív adatok mellett a kivitelezői tapasztalatára, a munkáról a helyszínen szerzett ismereteire és a szakmai gyakorlatára is alapítva alakítsa ki. A szakmai érvekkel alátámasztott szakértői becslés is elfogadható, ha az nem homályos, nem hiányos, önmagával vagy más szakértő véleményével nem ellentétes (BDT2019.4077.; Kúria Pfv.III.21.280/2016/5.). A másodfokú bíróság sem látott okot a kirendelt szakértő véleményének mellőzésére és új szakértő kirendelésére.

[49] A fellebbezéssel érintett pótmunkák közül a 15. tétel esetében helytálló felperesi hivatkozásnak minősítette, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a szakértő a 81. sorszámú szakvélemény kiegészítésben módosította a korábbi álláspontját és a „csőhíd fogadó szintjének beállítása” megnevezésű tétel esetében a felperes által követelt 20.689.520 forintból a részletes számítások nyomán indokolatlannak tartott munkarészekre jutó 2.289.600 forint összeget levonva 18.399.920 forintot tartott elszámolhatónak a felperes javára. E pótmunkatétel esetében a fellebbezést 15.747.840 forint erejéig alaposnak találta.

[50] A többi pótmunkatétel esetében a másodfokú bíróság szerint a fellebbezés alaptalan volt. A 2. és 5. tétel esetében a szakértő megindokolta, hogy az érintett munkafolyamatok elvégzéséhez mennyi anyagköltség, munkaráfordítás, daruzási költség volt indokolt. A 16. és 17. tétel esetében kimunkálta, hogy a felperes által igényelt 40, illetve 48 nap karos emelő használat eltúlzott volt, konkrét, igazolt adatok hiányában utólag lehetetlen volt annak megállapítása, hogy mely épület csatlakozási munkáihoz, milyen mértékben volt indokolt emelőgépet használni, ezekről az építési napló nem tartalmazott bejegyzéseket. Arról sem álltak rendelkezésre egzakt adatok, hogy milyen méretű csöveket kellett összekötni, milyen magasban, milyen élőmunka igényrel. Ezért fogadta el az alperes által kimunkált számítást. A 28. tételt illetően rámutatott, hogy a felperes az igénye számszerűsítésénél nem a szerződéses MTO alapadatokat használta fel, továbbá az emelőgép használatát nem igazolta az építési napló bejegyzéseivel. A másodfokú bíróság meglátása szerint nem volt helye a szakértő felhívásának kontrollszámítások elvégzésére, a szakvélemény további kiegészítésének vagy új szakértő kirendelésének ezen kérdések vonatkozásában.

[51] A felperest tehát az elsőfokú ítéletben írtakhoz képest további 15.747.840 forint megillette, így a pótmunkák díjaként a jogszerű követelése összesen 53.803.717 forintot tett ki.

[52] Az alperes a felperesi követeléssel szemben saját követelésként három tételt számított be (Ptk. 6:49. §), amelyek közül a másodfokú eljárásban már nem volt vitatott a biztosítási díj címén fennálló 1.948.130 forint ellenkövetelés.

[53] A másik két tételt, a bevont alvállalkozók díját és az állványbérlet költségét az alperes késedelemmel okozott kár címén igényelte. A felperes ezzel szemben azzal védekezett, hogy késedelemét tervmódosítások, pótmunkák elrendelése okozta, amelyet a fellebbezésében „időjárási nehézségek” kimentési okkal egészített ki. Az elsőfokú eljárásban a felperes nem adta elő, hogy a késedelemét a tervmódosítások, pótmunkák hány napra mentették ki, és tényelődadás hiányában erre a kérdésre egzakt szakértői bizonyítás sem folyt.

[54] Ezért a másodfokú bíróság a Pp. 369. § (4) és 370. § (4) bekezdése alapján pótolta az elsőfokú eljárásban elmaradt anyagi pervezetést, és e szerint a felperesnek kellett előadnia annak tényeit és – az előadott tények alperesi vitatása esetén – bizonyítania [Pp. 237. § (2) bekezdés], hogy a 2018. október 1. napját követően elrendelt pótmunkák közül melyik és hány napra, az elrendelt tervmódosítások közül melyik és hány napra, az időjárási körülmények mikor és hány napra mentették ki a felperes 2018. december 14. napján lejárt, módosított teljesítési határidőhöz viszonyított objektív késedelemét. A felperes terhelte a bizonyítást, hogy a szerződés teljesítése alatt a pótmunkák elrendelése, a tervmódosítások és az időjárási viszonyok olyan, az ellenőrzési körön kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülményeknek minősültek, amelyből eredő késedelem elkerülése és a késedelemmel okozott kár elhárítása nem volt elvárható. A felperes megtette a tényelődadásait, ezt követően a másodfokú bíróság részbizonyítás keretében kiegészítette a szakértői véleményt. Ennek ismeretében a felek a fellebbezési tárgyaláson egyező nyilatkozatot tettek arról, hogy a felperes a módosított teljesítési határidőt követő negyvenegy napos objektív késedelemét tizenkét nap erejéig kimentettnek tekintik. Az egyező nyilatkozatot a másodfokú bíróság a Pp. 266. § (1) bekezdése alapján valósnak fogadta el.

[55] A jogerős ítélet értelmében alaptalan volt az a felperesi hivatkozás, hogy az elsőfokú bíróság az alperes által nem állított jogalapon, a Pp. 342. § (3) bekezdését sértve bírálta el a beszámítást, mert a beszámítást tartalmazó 14. sorszámú alperesi irat egyértelműen hivatkozott a Ptk. 6:154. § (3) és 6:187. § (3) bekezdésére. Tehát a kötbért meghaladó kárát a felperes késedelemére hivatkozással kérte beszámítani a felperes követelésébe.

[56] Az alvállalkozók részére kifizetett összeg beszámítása körében az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a meghallgatott tanúk vallomása alapján arra, hogy az alperes velük ténylegesen rezsióradíjban és nem a szerződésben feltüntetett tételes felmérésen alapuló teljesítmény óradíjban állapodott meg. A felek szerződésének nem vitásan részévé vált [Ptk. 6:78. § (1) bekezdés] alperesi ÁSZF 11.3.B. pontja értelmében késedelem esetén a vállalkozó költségére történik a kívülálló más vállalkozó bevonása. Az alvállalkozókkal a szerződés megkötésénél az alperes nem volt kötve a felperessel kötött szerződés díjkalkulációjához.

[57] A T Kft. és a M Kft. bevonása már az eredeti, 2018. október 1. napján lejárt teljesítési határidőig megtörtént. E két alvállalkozó bevonására a felperes késedelme miatt volt szükség, ami már kétségtelenné vált a teljesítési határidő lejártát megelőzően is. Ezt a késedelmet és a további hegesztő létszám bevonásának szükségességét a felperes sem tette vitássá az alperesnek küldött iratában. A felperes a 2018. november 12-én kelt kötbérmegállapodásban elismerte, hogy az eredeti 2018. október 1-jei teljesítési határidőt az ő késedelme miatt kellett módosítani. A két alvállalkozó költsége mint kiadás az alperes kötbért meghaladó kárának minősült, miután a felperesnek a Ptk. 6:187. § (3) bekezdésére hivatkozása hiányában a kötbér vállalt megfizetése nem oltotta ki az alperes a kárigényét. [Pp. 342. § (1) bekezdés]. Az alperes jogszerűen követelte a T Kft. és M Kft. részére igazoltan kifizetett 6.935.000 forint és 40.720.289 forint díjat.

[58] A harmadik alvállalkozó, a P T-Sz Kft. a felek közötti vállalkozási szerződés módosítását követően tevékenykedett, ezután vont be az alperes a 2018. november 19. és december 31. napja közötti időszakban. Az alvállalkozó díja esetében figyelemmel kellett lenni a felek egyező nyilatkozatára, vagyis arra, hogy a módosított teljesítési határidőhöz

képest a felperes a negyvenegy napos objektív késedelméből tizenkét nap erejéig kimentette magát. Tehát csak a ki nem mentett késedelem időszakára jár az alperesnek a harmadik alvállalkozó részére kifizetett vállalkozói díj. Az arányosítás alapján a megfizetett 8.128.057 forint díjból 5.805.755 forint esik a ki nem mentett késedelem idejére.

[59] Az alvállalkozók díjának beszámításával kapcsolatban a jogerős ítélet rámutatott, hogy erre az alperes az ÁSZF 11.3.B. pontja alapján a felperessel való megállapodás nélkül is jogosult volt, de a felperes a keresetlevélben maga adta elő, hogy az alvállalkozók bevonásához hozzájárult. Nem volt jelentősége annak sem, hogy a felperes szerint az alvállalkozók által elvégzett műszaki teljesítmény értéke 12.873.937 forint volt, amit a saját 72.235.926 forint vállalkozói díj követelése összegéből levont. Az alperes a bevont alvállalkozók részére kifizetett díjazás címén összesen 53.461.044 forint beszámítására volt jogosult.

[60] Az állványozás költségeit illetően a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a felek a vállalkozási szerződésükben eltértek az alperesi ÁSZF 1.1.2. pontjától, amely szerint az állványzat elkészítése a vállalkozót terheli, és annak költségeit a vállalkozói díj tartalmazza. A vállalkozási szerződés IV.3. pontja utolsó bekezdését a felperes nevében eljáró személyek (M T, K Gy, N S) szerint úgy kellett értelmezni, hogy az állvány építését az alperes vállalta; amennyiben pedig nem építi meg, a felperestől rendeli meg az építést 20.000.000 forint díjért. Lényegében ezzel egyezően nyilatkozott az alperes nevében eljáró Biczó Csaba is a tanúvallomásában.

[61] Az alperes beszámítási kifogásával érvényesített állványépítési költség mint kártérítés azonban nem a szerződésben kikötött (alap) állványépítést jelentette az alperes perfelvételi nyilatkozatai szerint, hanem amiatt igényelte a felperestől az állványbérlet költségét, mert a felperes késedelve miatt további állványépítési kiadás (bérleti díj) merült fel, illetve az alperes megrendelője talajszinten végzett munkája miatt függő állványt kellett építeni az addigi álló állvány helyett. Az alperes a felperes késedelmére hivatkozva a 2018. szeptembertől 2019. januárig felmerült állványbérleti költséget számította fel, azzal, hogy a 2019. januári költségnek csak az 58%-át terhelte a felperesre.

[62] A módosított teljesítési határidő lejártától, 2018. december 14-től a felperes késedelve beállt. A felperes a 2018. november 12-én kelt kötbérmegállapodásban elismerte, hogy az eredeti 2018. október 1-jei teljesítési határidőt az ő késedelve miatt kellett módosítani. Az állványbérleti költség mint kiadás az alperes kötbért meghaladó kárának minősült, miután a felperes Ptk. 6:187. § (3) bekezdésére hivatkozása hiányában a kötbér vállalt megfizetése nem oltotta ki az alperes ezen kárigényét [Pp. 342. § (1) bekezdése]. A részbizonyítás eredményeként a felperes az objektív késedelméből tizenkét napot kimentett. Az eredeti teljesítési határidő lejártáig, 2018. október 1. napjáig késedelem hiányában az alperes nem igényelheti késedelemmel okozott kár [Ptk. 6:154. § (3) bekezdés] jogcímén a 2018. szeptemberi állványbérleti költséget. Alapos viszont a 2018. októberi 1.573.907 forint és 2018. novemberi 2.857.976 forint bérleti kiadás beszámítása. A késedelem tizenkét napos kimentésére figyelemmel a 2018. decemberi bérleti kiadásból az alperes 1.709.214 forintot igényelhet. Eredménnyel érvényesítette a 2019. januári bérleti kiadás 3.600.474 forint összegét. Mindez összesen: 9.741.571 forint beszámított állványbérleti költség.

[63] Az alperes összesen 1.948.130 forint + 53.461.044 forint + 9.741.571 forint = 65.150.745 forint beszámítására volt jogosult.

[64] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság késedelmi kamattal kapcsolatos álláspontjával, mert nem vette figyelembe a Ptk. 6:130. § (1) bekezdését. A perben a felperes csatolta a fizetési felszólítást tartalmazó, 2019. augusztus 7-én kelt, az alperes által augusztus 21-én átvett iratát, az ettől számított harminc nap elteltével, 2019.

szeptember 21-től az alperes a Ptk. 6:155. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamat fizetésére köteles.

[65] Az elsőfokú bíróság tévesen számított fel az alperes javára késedelmi kamatot az általa beszámított összegek után. Az alperesnek a felperes felé fennállt tartozása szűnt meg (részben) azzal, hogy beszámítással teljesített az általa megjelölt 55.835.289 forint erejéig 2019. augusztus 19-én, majd 16.063.207 forint erejéig 2019. október 1-én, azonban ez a felperes terhére nem keletkeztetett olyan fizetési kötelezettséget, ami után őt a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése alapján késedelmi kamatfizetési kötelezettség terhelte volna.

[66] A felperest vállalkozói díj és pótmunkadíj címén megillette 72.235.926 forint + 53.803.717 forint = 126.039.692 forint és ez után 2019. szeptember 21-től járó késedelmi kamat. Ezzel szemben az alperes jogszerűen számíthatott be összesen 65.150.745 forintot. Ebből 55.835.289 forintot 2019. augusztus 29-én számított be, a fennmaradó 9.315.456 forintot 2019. október 1-én. Így tartozása 126.039.643 forint - 65.150.745 forint = 60.888.898 forint összegben maradt fenn. Ezen összeg után kötelezte a másodfokú bíróság késedelmi kamat fizetésére 2019. szeptember 21-től, majd az újabb beszámításra figyelemmel az azzal csökkentett összeg 60.888.898 forint - 9.315.456 forint = 51.573.442 forint után 2019. október 2-től.

A felülvizsgálati kérelmek és ellenkérelem

[67] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő új határozatként az alperes kötelezését kérte 127.163.400 forint, ezen összeg után 2019. augusztus 30-tól a kifizetés napjáig a Ptk. 6:155. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamat megfizetésére. Másodlagosan a másodfokú bíróság utasítását kérte – szükség esetén részítelet meghozatala mellett – új eljárásra és új határozat hozatalára.

[68] Megsértett jogszabályi rendelkezésként a Pp. 2. § (2), 265. § (1), 266. § (1), 279. § (1), 315. § (1), 316. § (1), 325. § (3) és 346. § (5) bekezdését, a Ptk. 6:8. § (1) bekezdését, 6:61., 6:142. §-át, 6:143. § (1) bekezdését, 6:144. §-át, 6:245. § (1) bekezdését, 6:519. §-át, 6:525. § (1) bekezdését jelölte meg.

[69] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által – kismértékű kiegészítést követően – ítélete alapjául elfogadott tényállás számos ponton hiányos, iratellenes, pontatlan. E körben az elsőfokú ítélet [3] és [4] bekezdésének egyes szövegrészeit jelölte meg.

[70] Kifogásolta, hogy a jogerős ítélet a Pp. 266. § (1) és 279. § (1) bekezdésének sérelmével mellőzte a tényállásból a keresete 14-15. pontjában írt tényállításait, jöllehet az alvállalkozók által megvalósított és a felperes által kimunkált munkamennyiségeket az alperes a 17. sorszámú jegyzőkönyvben bírói felhívásra elismerte. Bár az alperes ezt a nyilatkozatát utóbb „visszavonta”, ezt a Pp. nem teszi lehetővé, így az alperes ténybeli beismerése folytán az alvállalkozók által elvégzett munkamennyiségek tekintetében a Pp. 266. § (1) bekezdése lett volna alkalmazandó.

[71] Az elsőfokú ítélet [29] bekezdésében helyesen rögzítette a keresettel, felperesi elismeréssel és az alperesi beszámítással érintett követelés elemeket ésösszegeket, azt azonban tévesen rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy az alperes mindhárom beszámítandó

követelését kötbért meghaladó kártérítés jogcímén [Ptk. 6:187. § (3) bekezdés] terjesztette elő, mert csak a bevont alvállalkozók költségének jogcíme volt kártérítés.

[72] A jogerős ítélet [85] bekezdésében tévesen szerepel, hogy az állványbérleti költséget az alperes a kötbért meghaladó kár címén érvényesítette. Az alperes 2021. január 30-án kelt iratában a szerződés IV.3. pontjára és az ÁSZF 1.2. pontjára alapította az igényét, vagyis a szerződés teljesítésére és nem szerződésszegéssel okozott kár megtérítésére. Tehát mindkét fokon eljáró bíróság az alperes által megjelölt jogcímtől eltérő jogcímen bírálta el a beszámítási igényt.

[73] A beszámítási kifogást illetően a bíróságok a helyesen meghatározott bizonyítási kötelezettség ellenére a bizonyítékokat iratellenesen, kirívóan okszerűtlenül értékelték és mérlegelték, azokból téves jogi következtetést vontak le, a bizonyítatlanság következményeit az alperest terhelő bizonyítás körében tévesen a felperesre telepítették. Az alperes a beszámítási kifogását illetően három eltérő ténybeli alapú követelésre hivatkozott: a felek között létrejött alvállalkozási szerződés II.8.2. pontjában rögzített építési szerelési biztosításra, az alperes által bevont alvállalkozók vállalkozói díjára, illetve az alperes által létesített állvány- és segédszerkezet költségére.

[74] Az állványzat költségeit illetően az alperes az igényét a felek szerződésének IV.3. és az ÁSZF 1.2. pontjára alapította, azaz ezen igényének jogalapja nem szerződésszegéssel okozott kár megtérítése, hanem szerződés teljesítése volt. Azzal, hogy a bíróságok ezt az alperes által megjelölt jogcímtől eltérő jogcímen vizsgálták és ítélték meg, megsértették a Pp. 2. § (2) bekezdését. E körben hivatkozott a BH2023.5. 129 számú döntésre.

[75] A felperes előadta, hogy az alperesnek az állványzat költsége körében előadott tényállításai egyrészt nem felelnek meg a valóságnak, másrésztől azok oly mértékben hiányosak, hogy a beszámítani kért követelés érdemi elbírálására alkalmatlanok. A felperes szerződésben vállalt feladatainak teljesítéséhez állványzatra nem lett volna szükség, miután feladatait karos emelők, illetve daruk segítségével végezte el, ezeket mindenkor saját költségen biztosította. Azokon a helyeken, amelyek a helyszíni adottságok miatt ezekkel az eszközökkel nem voltak megközelíthetők, nemcsak a felperes, hanem más alvállalkozók is végeztek munkát, ezért az alperes vállalta, hogy ezeken a szakaszon saját költségére állványzatot épít, illetőleg építtet. E vállalása miatt került az alvállalkozói szerződésbe opciós tételként 200 méternyi csőhíd állványozás a VRP 70–60–71–73–10 csőhíd szakaszokon 20.000.000 forint értékben.

[76] Az alperes állványzattal kapcsolatos költségtérítési igényét jogalapjában és összecszerülésében is vitatta, a jogalként megjelölt szerződéses rendelkezések nem biztosítják az alperes számára az állványzat költségének áthárítását. Az alperes semmilyen tényállítást nem tett arra, hogy mely csőhíd szakaszokon építtetett állványzatot, és ezeket a felperes a csőhíd mely szakaszán és milyen időtartamban használta, erre nézve bizonyítékot sem terjesztett elő. Az elsőfokú bíróság a szerződés, a tanúk nyilatkozatai alapján helytállóan jutott arra a megállapításra, hogy a felperes opcionálisan vállalta a szerződéses munkákhoz (tehát nem utómunkálatokhoz) állványzat építését 20.000.000 forint költség elszámolhatósága mellett, ha ezt az alperes külön megrendeli tőle. A felek abból indultak ki, a megrendelő feladata lesz az állványzat biztosítása 4-5 problémás szakaszon, ahol emelőgépekkel a szerelést nem lehetett elvégezni.

[77] A kirendelt szakértő az állványzat tekintetében nem tudott érdemi megállapításokat tenni, minthogy az alperes által hiányosan előadott tényállást semmilyen objektív adat nem igazolta. A szakértő megalapozatlan, semmilyen számítással vagy megfelelő, tényszerűen megállapítható információkon nyugvó becsléssel nem igazolható, téves következtetést vont le arra, hogy az alperesnek az állványzat költségeiben nagyobb részt kellene vállalnia (+30%). A szakértő részben tévesen jelölte meg azokat a helyeket, ahol állványzat, illetve függő

állványzat készült. A 2022. szeptember 29-i helyszíni szemlén a felperesi oldalról G I, alperesi oldalról B Cs együttesen bemutatták azokat a csőhíd szakaszokat, ahol állványzat készült, a szakértő azonban a csőszakaszokat tévesen jelölte be. A felperes F/52. számon csatolta a korrigált rajzot, amelyen különböző színekkel jelölte azokat a csőszakaszokat, ahol állványzat készült, ahol az állványzatot függő állvánnyá építették át, ahol egy hétvégére állítottak fel állványt. Az alperes ezt a felperesi észrevételt nem vitatta.

[78] A 200 méteres csőszakaszon az alperes szerződéses feladata és költsége volt állványt építeni, a szakértő szerint az alperes kb. 200 méteres csőszakaszon épített állványt, amit több alvállalkozó is használt. Nincs adat arra, hogy a felperes az állványzatot milyen időtartamban és milyen okból használta. Amennyiben a felperes teljesítése késedelmes is volt, szükséges annak tisztázása, hogy a késedelem okozati összefüggésben áll-e az állványzat költségeivel, és ha igen, milyen mértékben vagy arányban okozta ez az állványzat költségeinek növekedését, azaz milyen összegben állapítható meg a kizárólag a késedelmes teljesítéssel okozott kár.

[79] A szakértő alaptalanul foglalt állást az állványzat költségeinek összegszerű megosztásáról. A felperes szerint alaptalan a szakértőnek az a megállapítása, hogy az összes költség 19.196.334 forint volt, amiből az alperes által meghatározott hányadhoz képest az alperesre 4.073.065 forint, míg felperesre 15.123.269 forint elszámolását tartja indokoltnak. A szakértőnek semmilyen konkrét adat nem állt rendelkezésére, ehhez képes feltételezésből kiindulva, ellenőrizhető adatok, információk, számítások nélkül, pusztán az egyik fél egyébként vitatott „bemondására” alapította a szakvéleményt, jöllehet az egyetlen korrekt és perjogilag is helytálló válasz az lett volna, hogy szakértői módszerekkel nem állapítható meg.

[80] A másodfokú bíróság is felismerte ezt, amikor az állványzattal kapcsolatos igény elbírálása során egyáltalán nem vette figyelembe a szakértő által meghatározott arányszámot, ugyanakkor a Pp. 265. § (1) bekezdésének megsértésével az állványzattal kapcsolatos költséget arányosítás nélkül a felperes terhére vette figyelembe. A másodfokú bíróság csak azt vizsgálta, hogy melyik állványzattal kapcsolatos számla esik a felperes terhére értékelt késedelem időszakára, azaz pusztán az időbeli átfedés alapján vette figyelembe a költségeket, és figyelmen kívül hagyta, hogy a kár bekövetkezése, valamint a jogellenes magatartás és a kár közötti okozatosság bizonyítása a Pp. 265. § (1) bekezdése alapján alperesi érdek. Az alperes e bizonyítási kötelezettségének, illetve részben még tényállítási kötelezettségének sem tett eleget. Az állványzattal kapcsolatos költségeket illetően ítéleti bizonyossággal állást foglalni csak akkor lehetett volna, ha tisztázott: milyen összegű költség merült fel kizárólag abból az okból, hogy a felperesnek betudható késedelem miatt az alperesnek a szerződéses vállalásától eltérő helyen és időtartamban kellett állványt építtetnie.

[81] A másodfokú bíróság pusztán az alperes által csatolt számláknak a késedelem időszakára eső időbeli átfedése alapján állapította meg a felperes terhére eső költségek összegét, miközben maga az alperes sem tudott semmilyen adattal, magyarázattal szolgálni arra, hogyan jött ki az általa megjelölt összeg, azt milyen adatokra alapítottan és miként számította ki.

[82] Az állványköltséget illetően kifogásolta, hogy az alperes bruttó összegben érvényesítette a bérleti díjat, jöllehet kártérítés érvényesítésekor az áfa összegét nem számolhatja el, mivel adólevonási jog illeti meg. A bíróságok nem vizsgálták az áfa összegével kapcsolatos védekezését, ezért a jogerős ítélet sérti a Pp. 346. § (5) bekezdését.

[83] A három alvállalkozónak kifizetett díjazással kapcsolatos megállapítást is jogszabálysértőnek tartotta. Az alvállalkozók díját illetően a beszámítási igényt már ellenkérelmében teljes egészében vitatta jogalapjában és összegszerűségében is. Vitatta azt az alperesi előadást, hogy a felperesi késedelem csökkentése érdekében vont be további alvállalkozókat. A további alvállalkozók bevonása a projekt több okból bekövetkező csúszása

miatt történt. Ennek okai a folyamatos termvmodosítások, a munkaterület munkavégzésre való időszakos alkalmatlansága, a felperes által bevont alvállalkozó késedelme. A folyamatos termvmodosításokat igazolta, miként a munkaterület munkavégzésre való alkalmatlanságát is.

[84] A kötbérmegállapodásban kizárólag a 2018. október 1-i határidő elmulasztásáért viselt felelősséget ismerte el. A 2018. december 14-i módosított határidő elmulasztásának okaként az alperes által 2018. október 1. napját követően elrendelt pótmunkákat, valamint az F/43. alatt csatolt alnaplóban szereplő és az F/44. alatt csatolt listában felsorolt, felperesi ellenőrzési körön kívül eső akadályoztatásokat jelölte meg.

[85] Az alperes nem adta elő, hogy a kártérítés alapjául mely szerződéses kötelezettsége megszegése szolgál, az állított károk összecszerűségét illetően nem tett részletes tényállításokat, és az okozati összefüggés fennállását illetően sem közölt releváns tényeket. Jelentőséget tulajdonított a felperes annak, hogy az alperes a csatolt szerződések mindegyikében tételes felmérésen alapuló egységáras elszámolásban állapodott meg a bevont alvállalkozókkal. Az alperes nem tett tényállítást az alvállalkozók teljesítésével kapcsolatos tételes felmérés, egységáras elszámolás, ténylegesen megvalósított műszaki tartalom, illetve a költségvetésben rögzített egységáras tekintetében, illetőleg e körülmények kapcsán semmilyen bizonyítékot nem terjesztett elő, nem igazolta az alvállalkozók részére teljesített vállalkozói díjak szerződési rendelkezések szerinti kifizetését.

[86] A felperes az alvállalkozókkal kapcsolatos kártérítési igényt jogalapjában és összecszerűségében is vitatta, így a jogellenes magatartás megvalósulását, a kár bekövetkeztét, az okozati összefüggés fennállását. Az alperes által állított késedelmes teljesítés körében hivatkozott arra, hogy a késedelmet ellenőrzési körön kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa. Hivatkozott az alperes kármegelőzési, kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettségének elmulasztására, valamint az alperes károsulti közrehatására is. Az alperes még tényelőadást sem tett arra, hogy az általa állított késedelem és az általa bevont alvállalkozók részére kifizetett díjak között milyen tények vagy körülmények alapján állapítható meg az okozati összefüggés. Az alperes a kárenyhítési és kárelhárítási kötelezettsége alapján a bevont alvállalkozók részére legfeljebb 12.873.937 forint összegű díjazást teljesíthetett volna.

[87] A felperes az érintett alvállalkozókkal semmilyen jogviszonyban nem állt, velük kapcsolatban sem utasítási, sem más egyéb jogosultságot nem gyakorolt, az alvállalkozókkal kapcsolatos megrendelői jogok és kötelezettségek az alperest illették, illetve terheltek (Ptk. 6:240. és 6:243. §). A Ptk. 6:243. §-a szerint az alperest terhelte továbbá a munkaterületen egyidejűleg dolgozó valamennyi alvállalkozó tevékenységének összehangolása. Amennyiben az alperes e kötelezettségeinek nem vagy nem megfelelő módon tett eleget, úgy az e mulasztásából eredő esetleges kárait maga köteles viselni. Egyértelműen és pontosan megállapítható, hogy melyik hegesztő (azaz melyik alvállalkozó) pontosan milyen típusú, hosszúságú és mennyiségű varratot készített, de még az egyes varratok helye is egyedileg azonosítható.

[88] Az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az általa bevont alvállalkozók hegesztői felperes akadozó organizációja miatt dolgoztak jóval magasabb óraszámokban, mert a felperest nem terhelte az alperes által bevont alvállalkozók munkájának szervezése. Azt is alaptalan alperesi hivatkozásnak minősítette, hogy az általa bevont alvállalkozók költségeit nem az eredmény alapján, hanem az eredményre fordított munkaórák alapján számolták el, ezért annak költségeit érvényesítheti a felperessel szemben. Amennyiben az alperes az elszámolás során így járt el, akkor ezzel nemcsak az alvállalkozókkal megkötött szerződéseit szegte meg, de a Ptk. 6:525. § (1) bekezdése szerinti kármegelőzési, kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettségét is megsértette, így a felperes e kötelezettségek felróható megszegése miatt

keletkezett kárt az alperes részére nem köteles megtéríteni. A normatív óradíjas elszámolásnál nem annak van jelentősége, hogy hány munkaórát fordított az eredményre az alvállalkozó, hanem, hogy az általa elért eredmény alapján a normatíva szerint hány órányi díjazásra jogosult.

[89] Állította, hogy az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a felperes az alvállalkozók teljesítésének igazolásában aktívan közreműködött. A felperes munkavállalója az alvállalkozók teljesítésének elismerésére, igazolására jogosultsággal nem rendelkezett, nem is volt azoknak az információknak a birtokában, amelyek alapján a bevont alvállalkozók részére kifizetett díjak helyességét ellenőrizni tudta volna. Az alperes az alvállalkozók által leigazolni kért teljesítési mutatók ellenőrzését, validálását a felperestől nem kérte, a teljesítésigazolások kiállításáról önállóan, saját hatáskörben döntött. Az alperesnek az általa bevont alvállalkozók teljesítése kapcsán szerződészerű eljárása esetén legfeljebb 12.873.937 forint összegű költsége merülhetett volna fel. Ez az összeg kárként nem jelentkezhetett, miután a vállalkozási szerződésből eredő díjigényéből levonta az alperes által bevont alvállalkozók által teljesített műszaki tartalom ellenértékét, így az alperes oldalán vagyonsökkenés nem következett be. Amennyiben az alperes magasabb összegeket fizetett ki az alvállalkozók részére, úgy e többletköltségeket magának okozta, maga is köteles viselni.

[90] Nem helytálló, hogy a felperes késedelmes teljesítése és a rövid határidő miatt a munkásoknak gyorsított ütemben kellett dolgozniuk, hogy emiatt az alperes kiszolgáltató helyzetében az alvállalkozók erősebb alkupozícióban voltak. Azt kellett volna vizsgálni, hogy az alperesnek az alvállalkozókkal való elszámolásának következményeit a peres felek közti jogviszonyban miként érvényesítheti a felperessel szemben. Az alvállalkozókkal kötött szerződések tartalmából a felperes szerint egyértelműen megállapítható, hogy az alperes tételes felmérésen alapuló, egységáras elszámolásban állapodott meg, amely alapján a ténylegesen megvalósított műszaki tartalom és a költségvetésben rögzített egységárakat alapul véve kellett vállalkozói díjat fizetnie. A vállalkozási szerződések teljes bizonyító erejű magánokiratok [Pp. 325. § (1) bekezdés d) pont], amelyek az ellenkező bizonyításáig teljes bizonyító erővel bizonyítják, hogy az okirat aláírója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, illetve elfogadta, vagy magára kötelezőnek ismerte el [Pp. 325. § (3) bekezdése]. Az alperes az okiratok valótlanására, meghamisítottságára nem hivatkozott, így az okiratokkal szemben ellenbizonyításnak nem volt helye. Az alperes az okiratok megtámadása helyett arra hivatkozott, hogy az azokban foglaltakat úgy kell értelmezni, hogy abban a felek nem teljesítményalapú, hanem az építkezésen eltöltött idő díjazásán alapuló, ún. rezsióradíjas elszámolásban állapodtak meg [Ptk. 6:8. § (1) bekezdés]. Az okiratok tartalma alapján azonban ilyen következtetés nem vonható le. A bíróságok jogsértően jártak el, amikor a foglalt szerződésben foglaltaktól eltérően állapították meg az alvállalkozók és az alperes közötti szerződések tartalmát, és ennek hátrányos következményeit a felperesre terhelték.

[91] Az alvállalkozók bevonására az alperes az ÁSZF 11.3.B pontja alapján a peres felek megállapodása hiányában is jogosult volt. Az alperesi beszámítást nem abból az okból vitatta, hogy az alperes nem volt jogosult a hozzájárulása nélkül más alvállalkozókat bevonni. A beszámítással kapcsolatos védekezésének lényege ezzel szemben az volt, hogy az alperes nem az általa megkötött szerződésekben rögzített díjakon számolt el az alvállalkozókkal, hanem az írásban létrejött szerződés rendelkezéseihez képest kb. ötszörös díjat fizetett, amelynek többletköltségét nem volt jogosult áterhelni a felperesre.

[92] A felperes szerint a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok iratellenes és kirívóan okszerűtlen mérlegelésével jutott arra a megállapításra, hogy a bevont alvállalkozók részére kifizetett összeg beszámítása körében az elsőfokú bíróság helyesen következtetett arra, hogy az alperes ténylegesen rezsióradíjban és nem a szerződésben feltüntetett tételes felmérésen alapuló teljesítmény óradíjban állapodott meg. Ezzel

megsértette a Pp. 279. § (1) bekezdését. Ismertette a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére vonatkozó ítélkezési gyakorlatot, de álláspontja szerint az adott esetben a bizonyítékokból a másodfokú bíróság nyilvánvalóan és kirívóan okszerűtlen következtetést, valamint a súlyosan iratellenes megállapítást tett, és az alperes beszámítási igénye kapcsán jogsértően állapította meg, hogy az alperes összesen 65.150.745 forint beszámítására volt jogosult, az alperesi beszámítás ugyanis kizárólag 1.948.130 forint erejéig volt megalapozott.

[93] Az elsőfokú bíróság a pótmunkák körében ítéletét gyakorlatilag teljes egészében a szakértői véleményre alapította, mivel azt folyamatos kifogásai ellenére aggálytalannak fogadta el. A másodfokú bíróság megkísérelte feloldani a szakvéleménnyel kapcsolatos aggályokat, de ez a másodfokú eljárásban sem vezetett eredményre. A szakértő a peranyag részét képező, DVD formátumban az iratokhoz csatolt tervcsomagot meg sem vizsgálta, a kiegészítést elrendelő végzésben feltett kérdéseket nem válaszolta meg teljeskörűen, a 15. pótmunkatételt leszámítva a szakvélemény egyes megállapításával kapcsolatos lényegi aggályok a másodfokú eljárásban sem voltak feloldhatók, a szakvélemény továbbra is részben hiányos, homályos, ellentétes a perbeli adatokkal [Pp. 316. § (1) bekezdés], indítványa alapján új szakértőt kellett volna kirendelni [Pp. 315. § (1) bekezdés].

[94] A szakértő egyes pótmunkák összecszerősége kapcsán nem készített semmilyen számítást, kontrollszámítást, egyes tételeknél egyszerűen „választott” a felperesi vagy alperesi díjmegjelölés között. A per mielőbbi befejezése érdekében a szakvélemény megállapításait nem vitatta, de fenntartotta a 2., 5., 16., 17., 28. tételt illetően a fellebbezésben írt észrevételeit. E tételeket illetően a szakvélemény – megítélése szerint – a Pp. 316. § (1) bekezdése alapján aggályos.

[95] A jogerős ítélet indoklásának [80] pontjában rögzítette azokat a körülményeket, amelyekre figyelemmel a másodfokú bíróság szerint nem volt helye a szakértő felhívásának kontrollszámítások elvégzésére, a szakvélemény további kiegészítésének vagy új szakértő kirendelésének ezen kérdésekben. Téves a másodfokú bíróság álláspontja, hogy egy újabb szakértői vizsgálat, esetleg szemle sem tudott volna pontosabb eredményre jutni.

[96] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő új határozatként az alperest terhelő fizetési kötelezettség leszállítását kérte 45.141.058 forint tőkeösszegre a kamatfizetési kötelezettség mellőzésével, másodlagosan a másodfokú bíróság utasítását kérte új eljárásra és új határozat hozatalára.

[97] Megsértett jogszabályi rendelkezésként a Pp. 279. § (1), 268. § (1), 342. § (1), 346. § (5), 83. § (1), (2) bekezdését, a Ptk. 6:238. §-át, 6:244. § (1), (2), 6:245. § (1) bekezdését, 6:153. §-át, 6:156. § (1), (2) bekezdését jelölte meg.

[98] Az alperes a jogerős ítéletből vitatta a pótmunkák 15. tétele összecszerőséget. A másodfokú bíróság a 81. sorszámú kiegészítő szakvéleményt iratellenesen értékelte, azt nem vetette össze az elsőfokú eljárás során keletkezett alapszakvéleménnyel és annak korábbi kiegészítéseivel, nem egységesen értékelte a per egyéb irataival, elsősorban a felek nyilatkozataival. Ebből következően tévesen módosította az elsőfokú bíróság által – helyesen – megállapított tényállást, és téves a levont jogi következtetése is. A másodfokú bíróság az álláspontja következtében a pótmunka 15. tétele esetében 2.562.080 forintot 15.747.840 forint összeggel megemelte. Jogszabályellenesnek minősítette az alperest terhelő kamatfizetési kötelezettség meghatározását is.

[99] Az elsőfokú bíróság 41. sorszámú szakértő kirendelő végzése értelmében a szakértő feladatai közé tartozott, hogy a felek által csatolt ún. pótmunkatáblázat tételeiről

nyilatkozzon. A felek a szakértő kirendelését megelőzően a pótmunkatáblázatról tételesen nyilatkoztak, ennek keretében a csőhíd fogadó szintjének beállítása megnevezésű 15. tételről is. A felperesi követelés a pótmunkatáblázatban e tétel vonatkozásában 20.689.520 forint volt. Az alperes mindvégig azt nyilatkozta, hogy ezen munkák pótmunka jellegét nem vitatja, de a felperes által követelt vállalkozói díj összege túlzó, irreális, azt 2.652.080 forintban ismerte el.

[100] A felperes által kimutatott 3 főnek 150 munkanap (vagyis a projekt teljes időtartama alatt) a munkavégzéséhez 80 nap emelőgép igénye életszerűtlen és szükségtelen, szakmailag nem támasztható alá. Ilyen volumenű munkavégzés sem a létszám, sem az emelőgép tekintetében nem jelenik meg a csőszerelési naplóban, vagyis a csőszerelési napló alapján nem igazolható.

[101] A szakértő 47. sorszámú szakértői véleményében a 15. tétel vonatkozásában megállapította, hogy azt a felperes nem az MTO normatívái szerint határozta meg, olyan elemeket tartalmaz, amelyeket nem szokás a kalkulációban szerepeltetni, ezért az alperes kalkulációja fogadható el. A szakértő 62. és 69. sorszámú kiegészített szakértői véleményében a felek észrevételeire kifejtette, hogy a 15. tételt illetően fenntartja az alapszakvélemény megállapításait. Ezekben vitatta a felperes által készített kimutatás adatait a 15. tétel vonatkozásában, mert az nem a szakmai szokás által elfogadott módszerrel készült és túlzott. A 81. sorszámú szakvélemény kiegészítés a 15. tételhez fűzött magyarázata adminisztratív tévedést tartalmaz, ami teljesen nyilvánvaló volt az elsőfokú bíróság számára. A másodfokú bíróság azonban a szakértő adminisztratív hibáját a peradatokkal, az alperesi elismerő nyilatkozat összegével szembehelyezkedve, a korábbi szakértői vélemény megállapításaiból kiragadva, azaz lényegi jelentésével, és szövegszerű értelmezésével ellentétesen értelmezte. A 81. sorszámú szakvélemény kiegészítés a korábbiakkal egyezően megállapítja, hogy a felperes által az összeállított anyag olyan kalkulációs tételeket tartalmaz, amelyek részint túlzóak, részint indokolatlanok. A szakértő megállapította, hogy a felperes 64. sorszámú beadványához csatolt táblázat (F/49. számú melléklet) összeállításának célja nem más, mint minél nagyobb költségek generálása, mert annak tételei túlzóak és indokolatlanok. A kiegészítő szakvéleményben azonban a szakértő lényegében összecserélte az alperes által elismert összeget, a felperes által alaptalanul generált igény összegével. Ez egy adminisztrációs hiba, amely nem koherens a kiegészítő szakvélemény szöveges részének egyértelmű megállapításaival, és nem koherens a F/49. számú táblázatban szereplő adatokkal sem. A szöveges rész értelmében a szakértő szerint az indokolatlan és túlzó összegek levonása után az alperes által elismert összegben határozható meg a pótmunka elszámolható értéke. Az alperes által elismert és megajánlott összeg mindvégig 2.652.080 forint volt. Ez az összeg matematikai hasonlóságot mutat a szakértő által indokolatlannak minősített tételek összességével, és ez igazolja, hogy valójában a szakértő összecserélte a számokat, de nem jutott markánsan eltérő álláspontra a korábbi véleményéhez képest. A 15. tételt illetően az alperes soha nem ismert el 18.399.920 forint összeget, mindvégig 2.652.080 forintban fogadta el e tétel szerinti pótmunka ellenértékét, tehát az alperesi elismerés tényszerűen nem 18.399.920 forint. A kiegészítő szakvélemény szöveges része azt tartalmazza, hogy a szakértő kalkulációs ismeretei és korábbi kivitelezői gyakorlata alapján a pótmunkák reális, elszámolható értéke az alperes által elismert és felajánlott összeg, ami viszont 2.652.080 forint.

[102] A másodfokú bíróság ezzel ellentétes állásfoglalása nem illeszkedik a szakértő korábbi álláspontjához, hiszen a három korábbi szakvéleménye mindvégig messzemenőig túlzónak minősítette a felperesi igényt. Ezzel összefüggésben a Pp. 279. § (1) bekezdése megsértésére hivatkozott. A másodfokú bíróság azért jutott téves megállapításra, mert eljárása során nem a felek tényállításainak, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak, a szakértői

véleménynek, annak korábbi kiegészítéseinek, mint egyéb peradatoknak az egybevetésével járt el. A jogerős ítélet kirívó hibát, elírást, adminisztratív tévedést értékelt nyilvánvalóan tévesen, tehát nem az egyes, helytálló bizonyítékok összevetésének mérlegelése során jutott téves következtetésre. Sérült a Pp. 268. § (1) bekezdése is, mert a másodfokú bíróság a szakértő nyilatkozatának nyilvánvaló adminisztratív tévedését tekintette alkalmas bizonyítási eszköznek. A kiegészítő szakvélemény elírást tartalmazó része nem alkalmas bizonyítási eszköz.

[103] A felperes kalkulációja nemcsak az indokolatlan, de a túlzónak minősülő tételekkel is csökkentendő. A szakértő ismeretei és kivitelezői tapasztalata alapján az alperesi kalkulációt minősítette helyesnek. A felperes az általa kimutatott élőmunka és emelőgép költségét nem tudta igazolni a csőszereelési napló adataival. A munkaterületen igazolhatóan nem volt jelen a megjelölt óraszámban sem munkaerő, sem emelőgép az adott pótmunka kapcsán.

[104] Azáltal, hogy a jogerős ítélet a szakértői véleményben szereplő elírásra alapozta az ítéleti tényállást, sérti a Ptk. 6:238. §-át, és 6:244. § (1)-(2) és 6:245. § (1) bekezdését, mert nem az elvégzett műszaki tartalom szerinti vállalkozási díj megfizetéséről döntött a pótmunkák körében.

[105] A felperes 2019. augusztus 7. napján kelt fizetési felszólítását követően az alperes 2019. augusztus 8-án megküldte a felperesnek a végteljesítési igazolást, amelyben – a beszámított követelése után fennmaradó – 49.960.612 forintban elismerte a vállalkozói díj címén fennmaradó követelést, és felhívta a felperest a számla kiállítására. Az alperes a felperes fizetési felszólítására egy egyezségi ajánlatot terjesztett elő, amire a felperes nem nyilatkozott. Az alperes által a végteljesítési igazolás szerint felajánlott összeg meghaladja a perben megalapozottnak minősített követelések összegét. Az alperes a szerződés rendelkezései szerint eljárva, reális számítások alapján kívánta lezárni a szerződést, míg a felperes a döntően túlárazottnak bizonyult igényei érvényesítése érdekében a felajánlott vállalkozói díj összegét nem fogadta el. Az elismert vállalkozói díj alperesi megfizetése a felperesi intézkedés (számlaadás) hiányában maradt el.

[106] Az ÁSZF mellékletében szabályozta a vállalkozói díj esedékessé válásának feltételeit és folyamatát. A felperes nem hivatkozott e rendelkezések érvénytelenségére. A jogerős ítélet nem adta kellő indokát annak, hogy a kamatfizetés kezdő időpontját milyen okból állapította meg az adott módon, és ez sérti a Pp. 346. § (5) bekezdését. Azáltal, hogy a jogerős ítélet figyelmen kívül hagyta a felek szerződéses rendelkezéseit, lényegében túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, hiszen ezzel az eljárással az ÁSZF 9.1. pontjának érvénytelenségét mondta ki, amire a felperes nem hivatkozott. Emiatt az ítélet sérti a Pp. 342. § (1) bekezdését is.

[107] Az alperes szerint a jogerős ítélet a Ptk. 6:153. § (1) bekezdésébe is ütközik, mert az alperes nem esett késedelembe. A felperes felé egyezségi ajánlatot tett, az általa elismert összegű végteljesítésről a teljesítésigazolást a felperes részére kiadta, arra a felperes nem nyilatkozott. A felperes a teljesítésigazolást nem vette át, ezért az alperes késedelembe esése kizárt. A másodfokú bíróság a Ptk. 6:156. § (1) és 6:156. § (2) bekezdése megsértésével jutott ezzel ellentétes következtetésre.

[108] Arra az esetre, ha a Kúria megítélése szerint nincs lehetőség a jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalára, úgy a másodfokú bíróság utasítását kérte új eljárásra és új határozat hozatalára.

[109] A felperes az alperes felülvizsgálati kérelmével összefüggésben – felülvizsgálati ellenkérelmében – a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[110] A felülvizsgálati kérelmek a következők miatt nem alaposak.

[111] A Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni. A felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt, tartalmában is kifejtett anyagi és eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja. A felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit a felülvizsgálati kérelem határozza meg [Pp. 413. § (1) bekezdés *b), c)* pont].

[112] A felperes felülvizsgálati kérelmével kapcsolatban a Kúria álláspontja a következő:

[113] A felperes felülvizsgálati kérelme első gondolati egységében az elsőfokú bíróság egyes ténymegállapításainak helyességét vitatta, az elsőfokú ítélet indokolásának [3] és [4] bekezdésében foglaltakat, valamint azt kifogásolta, hogy a felperes mellett bevont alvállalkozók által teljesített munkamennyiségre vonatkozó felperesi állítás alperes általi beismerésének visszavonását nem hagyta figyelmen kívül a Pp. 266. § (1) bekezdésének alkalmazásával. A vitatott ténymegállapításokkal a per során előterjesztett saját állításait helyezte szembe.

[114] E körben mindenekelőtt arra szükséges rámutatni, hogy a felülvizsgálat tárgya nem az elsőfokú, hanem a jogerős ítélet. Az elsőfokú ítélet indokai a felülvizsgálati kérelemben annyiban vitathatók eredményesen, amennyiben azok másodfokú bíróság általi elfogadását kifogásolja a kérelmező fél. Ehhez viszont hozzátartozik a Pp.-nek a másodfokú bíróság felülbírálati jogköréről szóló 369. §-a valamelyik rendelkezésének megsértett jogszabályhelyként való megjelölése, ami a felperes felülvizsgálati kérelméből hiányzik. Már ezért sem vizsgálhatók érdemben a felülvizsgálati kérelemnek ezek az indokai. Ezt meghaladóan a felperes csak a saját álláspontját szegezte szembe az elsőfokú ítélet vitatott indokaival anélkül, hogy álláspontjának megalapozottságát a peradatokra való hivatkozásokkal és azok elemzésével alátámasztotta volna, ideértve annak kifejtését is, hogy az általa hiányolt ténymegállapításokat miért tartja elengedhetetlenül szükségesnek a jogvita érdemi elbírálásához. Azt az eljárásjogi állítását sem támasztotta alá semmilyen jogi indokkal, hogy a per során tett ténybeli beismerés miért lenne visszavonhatatlan.

[115] A felperes felülvizsgálati kérelmének második körülhatárolható tétele, hogy a bíróságok az alperes állványköltség megtérítésére vonatkozó igényét a keresettől eltérő jogcímen találták részben megalapozottnak, mert az alperes a beszámítási kifogását ebben a részében nem szerződésszegéssel okozott kár, hanem szerződés teljesítése címén terjesztette elő. Kitért arra is, hogy bár az alperes az érdemi tárgyalási szakban e költségekkel összefüggésben már hivatkozott a felperes teljesítési késedelmére is, beszámításának jogalapját nem változtatta és nem is változtathatta meg. Az alperes beszámításának 8. sorszám alatti előterjesztésekor még valóban szerződéses kötelezettségvállalásra alapította a kérdéses igényét. Ezt a perfelvételi nyilatkozatát azonban még a perfelvétel folyamán módosította a 14. sorszámú beadványában, amelyet a beszámítási ellenkérelemre adott válasziratban joghatályosan tehetett meg. Ennek közös cím alá foglalt 4. pontjában fejtette ki a bevont alvállalkozók díjazásával kapcsolatos beszámítási igényét, 5. pont alatt az építési szerelési biztosítás díjával, 6. pont alatt az állványzat költségének megtérítésével kapcsolatos igényét, míg 7. pont alatt a beszámítással kapcsolatos jogi álláspontját. A 7. pont ekként a megelőző 3 pont mindegyikére vonatkozik. Ebben egyértelműen szerepel, hogy a felperesi késedelem jogkövetkezményeinek

alkalmazása iránti beszámítási igénye az ÁSZF 11.3.B pontján, valamint a Ptk. 6:154. § (3) és 6:187. § (3) bekezdésén alapul. A felperes által hivatkozott 6. pontban is a következő szöveg olvasható: „Alperes nem vitatja, hogy az állványzat létesítésére saját érdekkörében, illetve más vállalkozók tevékenysége körében került sor. Az állványzatot alperes a felperesi késedelem miatt, a munka gyorsítása érdekében azonban a helyszínen tartotta, ill. a kritikus szakaszokon alperes [helyesen: felperes] igényeihez alakította, rendelkezésre bocsátotta. Erre azért került sor, mert a felperesi késedelem láthatóvá vált. [...] Alperesnek plusz költsége merült fel az állványzatnak a helyszínen tartásával olyan időintervallumban, amikor az alperesnek már nem lett volna szüksége rá...” Vagyis az alperes az állványzat költségéről szóló 6. pontban külön részletesen is kifejtette, hogy ez az igénye is a késedellemmel okozott szerződésszegésen, az abból fakadó kártérítési igényen alapul. A szerződés IV.3. és az ÁSZF 1.2. pontjára csak annyiban tért ki, hogy „az állványok, emelők és a megvalósításhoz szükséges egyéb segédszerkezetek és szükséges objektumok biztosítása felperes kötelezettsége” volt. Ezt a felperes sem vitatta. Ez nem a beszámítási kifogás tárgyává tett állványzatra, hanem a felperes munkavégzéséhez szükséges alátámasztások biztosítására utalás, és nem tartozik a beszámítási kifogás módosított jogi alapjához. Ennek a módosításnak a Pp. 209. § (9) bekezdése folytán alkalmazandó 185. § (1) bekezdése értelmében nem volt eljárásjogi akadálya, ilyenre a felperes sem hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében.

[116] A perfelvétel lezárása ezt követően történt meg a 30. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv tanúsága szerint. Az alperes tehát nem az érdemi tárgyalási szakban hivatkozott először a felperes teljesítési késedelmére, ebben a szakban már nem kellett megváltoztatnia a beszámítása jogalapját, nem is tette azt meg.

[117] A felülvizsgálati kérelem következő témaköre szerint a másodfokú bíróság az állványzat költségeinek felperesre háríthatóságával kapcsolatos bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte. Okszerű mérlegelés esetén a beszámítási kifogásnak ezt a részét szerződésszegéssel okozott kártérítés jogcímén sem találhatta volna részben alaposnak.

[118] A felperes hivatkozása szerint az alvállalkozói szerződés IV. 3. és az ÁSZF 1.2 pontjai nem biztosítják az alperes számára az állványzat költségeinek átháríthatóságát. Ez a beszámítási igény a módosítását követően azonban nem ezeken a szerződéses rendelkezéseken alapult, hanem az ÁSZF 11.3.B pontján és a Ptk. 6:154. § (3) bekezdésén. Szöveges indokolása értelmében az állványzat létesítésére ugyan az alperes érdekkörében, más alvállalkozók munkavégzése érdekében történt, de az „állványzatot alperes a felperesi késedelem miatt, a munka gyorsítása érdekében azonban a helyszínen tartotta [...]”. Erre azért került sor, mert a felperesi késedelem láthatóvá vált [...]. Alperesnek plusz költsége merült fel az állványzatnak a helyszínen tartásával olyan időintervallumban, amikor alperesnek már nem lett volna szüksége rá, de ezzel a felperesi teljesítés időszerűségét, a csúszások kompenzálását szolgálta.” Ebből – a szavak általánosan elfogadott jelentéstartalma alapulvételével nem olvasható ki az, hogy ez az igény a felperes szerződéses kötelezettségvállalásán alapulna.

[119] A felperes hivatkozott arra, hogy az alperes nem tett megfelelő tényállításokat arra, mely csőszakaszokon épített állványzatot, ezeket a felperes mely szakaszokon, milyen időtartamban használta, és e tényeket alátámasztó bizonyítékokat sem ajánlott fel. De még arra vonatkozóan sem nyilatkozott, hogy az állványzat költségeinek arányosítását milyen tényekre és körülményekre figyelemmel, milyen számítás alapján végezte el. Erre nézve a szakértői vélemény sem tartalmazott semmilyen értékelhető megállapítást, a szakértő által javasolt arányosításnak nincsenek ténybeli alapjai. Ezzel kapcsolatban a Kúria rámutat, hogy a másodfokú bíróság döntése a felperes elismert késedelmének időtartamán alapult, és nem a szakvéleményen. Ezért a szakértői véleménnyel szemben a felülvizsgálati kérelemben is megfogalmazott kifogásoknak a jogerős ítélet felülvizsgálata körében nincs jelentőségük. A késedelem felperes általi elismerése – a másodfokú bíróság nem vitatott megállapítása szerint

– részben a 2018. november 12-i kötbérmegállapodásban, részben a másodfokú eljárásban történt meg. A kötbérmegállapodás alapján terhelte a másodfokú bíróság a felperesre az állványzat 2018 október és november havi bérleti díját, a másodfokú eljárás adatai alapján pedig a 2018 decemberi bérleti díj egy részét (tizenkét nap kimentett késedelem figyelembevételével), valamint a 2019 január havi díjat.

[120] A felperes kifogásolta a felülvizsgálati kérelmében, hogy a másodfokú bíróság az állványzat költségeit pusztán az időbeli összefüggés alapján, azaz a felperes teljesítési késedelmének idejére vetítve terhelte rá, anélkül, hogy vizsgálta volna: mekkora többletköltség merült fel kizárólag a felperesnek betudható késedelem miatt, amihez ő elengedhetetlennek tartotta az állványzat létesítésének konkrét körülményei (hely, idő, ok, igénybevétel) feltárását.

[121] A Kúria nem osztotta a felperes álláspontját, a másodfokú bírósággal egyetértve nem tartotta szükségesnek valamennyi konkrét körülmény feltárását és feltárhatóságát annak megállapításához, milyen mértékű többletköltséget okozott az alperesnek a felperes teljesítési késedelmé az állványzat bérlete körében. Az alperes a megrendelőjével, a V Kft.-vel szemben kötbérterhes határidővel vállalta 2018. október 1-ig a visontai csővezeték-rendszer komplett kiépítését. Ez azt jelenti, hogy az összes alvállalkozója által végzett munkát be kellett volna fejezni 2018. október 1-ig, tehát – szerződésszerű teljesítés esetén – nem lehetett volna semmiféle ok az állványzat további bérletére az adott vezetékszakaszon. A késedelmes teljesítés viszont szükségessé tette az állványzat további bérletét. A felperes teljesítési késedelmének ideje a felülvizsgálati eljárásban már nem volt érdemben vitatott. Ez azt jelenti, hogy ebben az időszakban az ő szerződésszegésére visszavezethető okból keletkeztek az alperesnek többletköltségei. Ez a teljes időszakra kifizetett bérleti díj időarányos figyelembevételével kiszámítható, ami megtörtént a perben.

[122] A felperes a felülvizsgálati kérelme negyedik gondolatkörében hiányolta a jogerős ítéletből annak megindokolását, miért nem találta a másodfokú bíróság sem alaposnak azt a védekezését, hogy az állványzat részköltségeit az alperes nem áfával növelt, hanem csak nettó összegben terhelheti a felperesre, mert kártérítés érvényesítése esetén őt adólevonási jog illeti meg. Az e hivatkozásához társított jogszabálysértést a Pp. 346. § (5) bekezdésében jelölte meg.

[123] A jogerős ítélet valóban nem tartalmaz indokot a felperes e hivatkozásának alaptalanságára. Ez a hiányosság azonban nem indokolja a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, ugyanis olyan eljárási szabálysértésnek minősül, aminek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem volt, ezért a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján nem akadályozza a megtámadott határozat hatályában való fenntarthatóságát. A felperes ezt a hivatkozását az eljárás folyamán egyetlen esetben sem támasztotta alá adójogi jogszabályokkal és azokból eredeztetett jogi indokokkal. Ami azért is érthető, mert az állításnak nincsenek adójogi alapjai. Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 259. § 6. pontja definiálja az ellenérték adójogi fogalmát: bármilyen vagyoni előny, ideértve a meglévő követelés mérséklésére elismert vagyoni értéket is, de ide nem értve a kártérítést. A kártérítés kifejezés nem is fordul elő máshol a törvényben. Eszerint a kártérítésként fizetett összeg nem minősül a törvény 65. §-a szerinti adóalapnak, nem számítandó hozzá áfa. Az alperes azonban az állványzat bérleti díját nem kártérítés címen fizette meg a bérbeadónak, hanem bérleti díj címen, ami adóköteles ellenérték. Erre vonatkozóan nem érvényesíthet visszamenőlegesen adólevonási jogot arra hivatkozással, hogy ő ezt a költséget harmadik személlyel szemben kárként érvényesíti. A törvény idézett rendelkezéséből mindössze az következik, hogy ehhez a kárként érvényesített összeghez már nem adódik további hozzáadott értékadó. A felperes sem a felülvizsgálati kérelmében, sem korábban nem adott elő olyan tényeket, körülményeket, amelyek szerint az alperes jogosult

lenne a harmadik személy részére a bérleti díjhoz kapcsolódóan megfizetett áfát visszaigényelni.

[124] Az ötödik témakör keretében a felperes a felülvizsgálati kérelmében is fenntartotta azt az álláspontját, hogy az ő teljesítési késedelme miatt bevont alvállalkozók részére az alperes összesen legfeljebb 12.873.937 forintot fizethetett volna ki, amit azért nem érvényesíthet a keresettel szembeállított beszámítási kifogásban, mert a felperes a keresete összegének meghatározásakor a hátralékos vállalkozói díjigényét már eleve csökkentette ezzel az összeggel. Arra hivatkozott, hogy ezekkel az alvállalkozókkal az alperes tételes felmérésen alapuló egységáras elszámolásban állapodott meg, és nem rezsióradíjas elszámolásban, amihez kapcsolódóan az alperes nem igazolta, hogy milyen felmérések, elszámolások és összesítések alapján fizetett ezeknek az alvállalkozóinak vállalkozói díjat, az írásba foglalt szerződéseket mint okiratokat nem támadta meg, nem hivatkozott azok valótlanására vagy meghamisított voltára, sem tévedésre, megtévesztésre avagy egyéb megtámadási okra.

[125] A másodfokú bíróság ítélete indokolásának [86] bekezdésében megállapította: az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helyes mérlegelésével következtetett arra, hogy az alperes a kérdéses alvállalkozókkal ténylegesen rezsióradíjban, és nem a szerződésben feltüntetett tételes felmérésen alapuló teljesítményóradíjban állapodott meg. Az elsőfokú ítélet nagy részletességgel, közel három oldalon keresztül, a vonatkozó bizonyítékok részletes elemzésével támasztotta alá ezt a következtetését. A Pp. 279. § (1) bekezdésének a bizonyítékok helytelen mérlegelésén alapuló megsértése a Legfelsőbb Bíróság és a Kúria töretlen gyakorlata (pl. Pfv.I.21.474/2011., közzé téve: BH2013. 119. számon) szerint csak kivételes esetben alapoz meg felülvizsgálati kérelmet: akkor, ha a rendelkezésre álló peradatokból kizárólag egyetlen, a jogerős ítélet alapjául szolgáló ténymegállapítástól eltérő ténybeli következtetés vonható le. A felperes a felülvizsgálati kérelmében nem adott elő olyan indokot, ami ezt a megállapítást alátámasztaná. Arra hivatkozott csak, hogy B Cs és T L a szerződések megkötését megelőző tárgyalások alapján nyilatkoztak rezsióradíjas elszámolásról, a később megkötött írásbeli szerződésekben azonban nem ez szerepel. Az elsőfokú bíróság a ténybeli kérdéssel kapcsolatban a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott két tanú vallomásán kívül még további négy tanúvallomást is értékelt, és figyelembe vette a szerződések szövegét is. A vonatkozó peradatok részben ellentmondóak voltak. Az elsőfokú bíróság részletesen megindokolta, hogy miért fogadta el a rezsióradíjas elszámolást beszámítási alapként. A mérlegelésből nem kirekeszthető peradatok részbeni ellentmondásaira figyelemmel már eleve kizárt, hogy azokból kizárólag egyetlen ténybeli következtetésre lehessen jutni. Ezért az érdemi felülvizsgálat nem terjedhet ki a vitatott ténymegállapítás helyességére.

[126] Az okirat megtámadásának hiányára vonatkozó indok egyrészt azért súlytalan, mert okiratot megtámadni nem lehet, legfeljebb a bizonyító értékét vitatni és azzal szemben sikeres ellenbizonyítást folytatni [Pp. 325. § (1) bekezdés d) pont, (3) bekezdés], ami ebben az esetben a beszámítási kifogás megalapozása körében meg is történt az alperes részéről. Az alvállalkozókkal kötött szerződések ilyen módon bizonyított tartalma pedig megfelelt az alperes szerződéses akaratának, részéről fel sem merülhetett a szerződések megtámadására irányuló igény.

[127] A felperes megsértett jogszabályi rendelkezésként a Ptk. 6:8. §-ára a jognyilatkozat értelmezési szabályára is hivatkozott, azonban az alperes és az ő alvállalkozói közötti szerződést illetően nem a felperes értelmezése az irányadó, mert e jognyilatkozatokat illetően a felperes nem minősül címzettnek.

[128] Az alperes által pótlólag bevont alvállalkozókat illetően a felperes hivatkozott még az alperes kármegelőzési, kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettsége (Ptk. 6:144. §) megsértésére a felperessel megkötött szerződésben meghatározottnál magasabb összegű

díjazás miatt. A felperes vitán felül késedelemben volt, míg az alperest a saját megbízója felé kötbérfizetési kötelezettség terhelte. A késedelemes felperes nem igényelheti, hogy a miatta kialakult helyzetben az alperes olyan áron szerződjön, ami megfelel a felperessel megkötött szerződésben írtaknak.

[129] Végül a hatodik témakörben a felperes megismételte a keresete részévé tett pótmunkadíj-igényének elutasított, 2., 5., 16., 17. és 28. számú tételei vonatkozásában megismételte a fellebbezésében a szakértői vélemény aggályosságával és ítélezési alapként való elfogadhatatlanságával kapcsolatos érveit. Kifogásolta, hogy az igazságügyi szakértő egyes pótmunkák díjának összegét bármiféle kontrollszámítás végzése hiányában, a felek díjmegjelölései közötti választással határozta meg, anélkül, hogy a választás indokoltságát bármivel is alátámasztotta volna. A másodfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a hiányolt kontrollszámítások megkövetelésének nem volt helye, tévesnek tartotta, mert az – álláspontja szerint – elvégezhető lett volna a műszaki tervek, a pótmunkaleírások és a kimutatások egybevetése alapján.

[130] A másodfokú bíróság az ítélete indokolásának [80] bekezdésében foglalkozott azzal a kérdéssel, miért találta alaptalannak a felperes fellebbezését a felülvizsgálati kérelem tárgyává is tett pótmunkatételek tekintetében. Kifejtette, hogy a 2. és 5. tétel esetében a szakértő megindokolta: az érintett munkafolyamatok elvégzéséhez mennyi anyagköltség, munkaráfordítás, daruzási költség volt indokolt. E megállapítás iratellenességét felülvizsgálati kérelmében a felperes nem állította. A 16. és 17. számú tételekkel kapcsolatosan a másodfokú bíróság rámutatott, hogy a szakértő világosan kimunkálta a felperes által elszámolni kért emelőhasználati idő eltúlzott voltát, viszont igazolt adatok hiányában – különös figyelemmel az építési naplóból is hiányzó bejegyzésekre – nem volt megállapítható az indokolt időszükséglet, és arra vonatkozó adatok sem voltak, milyen méretű csöveket milyen magasban milyen élőmunkaigénnyel kellett összekötni. Ezeket az indokokat a felülvizsgálati kérelmében sem cáfolta a felperes. Mindössze arra utalt, hogy a szakértő által hiányolt adatokat a tervek tartalmazzák, a felperes pedig részletesen kidolgozta és számszakilag is alátámasztotta a pótmunkatételekre vetített díjigényét, amivel szemben az alperes semmivel sem támasztotta alá a szakértő által elfogadott díjszámítását. A Kúria álláspontja szerint ezek a hivatkozások azért nem lehetnek eredményesek, mert a felperes által végzett díjszámítás vitatás esetén önmagában nem válhat az ítélet alapjává, bizonyításra szorul, ami a felperes érdekkörébe esik. Önmagában a műszaki terv – laikus szemmel is beláthatóan – nem szolgáltat olyan adatokat, amelyeket az igazságügyi szakértő hiányolt a megalapozott, kontrollszámításokon alapuló szakértői vélemény adásához. A bizonyítatlanság következményeit e tekintetben a felperesnek kell viselnie. A következmény pedig az, hogy az alperes által elismert összegnél magasabb díj nem ítélt meg a javára. A 28. tétellel kapcsolatban a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a szakértő megállapítása szerint a felperes az igénye számszerűsítése során nem a szerződéses MTO adatokat használta fel, és építési naplóbejegyzésekkel sem igazolta az emelőgép használatát, ezért kontrollszámítások nem voltak végezhetőek. A megállapításokat ugyancsak nem cáfolta a felperes felülvizsgálati kérelme, egyszerűen csak hiányolta a kontrollszámítások elvégzését. Értékelhető cáfolat hiányában a Kúria álláspontja sem tér el e tekintetben a másodfokú bíróságtól.

[131] A felperes felülvizsgálati kérelmében megsértett jogszabályi rendelkezésként hivatkozott még a Ptk. 6:61. §-ára (visszterhesség vétele), ezzel kapcsolatban azonban érdemi indokolást nem adott.

[132] Az alperes felülvizsgálati kérelme a jogerős ítéletnek a 15. számú pótmunkatétellel és az alperest terhelő kamatfizetési kötelezettséggel kapcsolatos rendelkezését támadta.

[133] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság iratellenesen értékelte a szakértői vélemény 81. sorszámú kiegészítését, mert azt nem vetette össze az alapszakértői véleménnyel és annak

korábbi kiegészítéseivel, sem a per egyéb irataival, elsősorban a felek nyilatkozataival. Saját nyilatkozataként hivatkozott e tétel kapcsán érvényesíteni kívánt díjkövetelés eltúlzott voltára és az általa reálisnak tartott értékre vonatkozó állítására, amit a beépített anyagra vetített acélszerkezeti egységáron számított, szemben a felperes által megjelölt sokszoros mértékű egységárral, ami a munkák jellegéhez és az adott időszak piaci áraihoz viszonyítva „messzemenőig eltúlzottnak tekinthető”. Olvasata szerint a kiegészítő szakvéleményében a szakértő összecserélte az alperes által elismert összeget a felperes által alaptalanul generált igény összegével, ami az elsőfokú bíróság számára nyilvánvaló volt, a másodfokú bíróság azonban a szöveg jelentésétől eltérően értelmezte a véleményt. Hivatkozott arra, hogy e kiegészítő szakértői véleményben a szakértő nem utalt az attól eltérő korábbi véleménye felülbírálatára, megváltoztatására, egyszerűen csak összecserélte a számokat. Ennek figyelmen kívül hagyásával pedig a másodfokú bíróság megsértette a Pp. 279. § (1) bekezdését, ugyanis kirívó hibát, elírást, adminisztratív tévedést értékel nyilvánvalóan tévesen. Megsértettnek találta a Pp. 268. § (1) bekezdését is, mert álláspontja szerint a szakvélemény elírást tartalmazó része nem alkalmas bizonyításra. Kérte figyelembe venni azt is, hogy a felperes az általa kimutatott élőmunka és emelőgép költségét nem igazolta a csőszerelési napló adataival. Mivel pedig a másodfokú bíróság nem az elvégzett műszaki tartalom szerinti vállalkozási díj megfizetéséről döntött, megsértette a Ptk. 6:238. §-át és 6:244. § (1)-(2) bekezdését, valamint 6:245. § (1) bekezdését is.

[134] A Kúria rögzíti, hogy a kirendelt igazságügyi szakértő a véleménye 81. sorszámú kiegészítését megelőzően a 15. számú pótmunkatételre érvényesített díjigényt túlzottnak, egyes részösszegeiben indokolatlannak, extraprofit-szerzési szándéktól vezéreltnak minősítette, rögzítve, hogy az igény megalapozottságát felmérési vagy építési napló adatai nem támasztják alá, ezért az alperes által elismert összegnél magasabb összeget nem tud véleményezni. Ezt követően az elsőfokú bíróság felhívta a szakértőt véleménye újbóli kiegészítésére a periratokhoz csatol műszaki tervek figyelembevételével. A felhívásra adott kiegészítő szakvéleményében a szakértő tételesen végigment a 15. számú pótmunkadíj-igény egyes összetevőin, rögzítve, hogy melyik díjigényrészletet milyen okból tekinti indokolatlanul felszámítottnak. Ezek összegét levonásba helyezte a felperes díjigényéből, és elismert költségként határozott meg 18.037.440 forintot, hozzátéve, hogy „ez közelít az alperes által elismert és megajánlott értékhez”. Ez a kiegészítés valóban nyilvánvalóan téves, hiszen az alperes e munkafolyamatra csak 2.652.080 forintot ismert el jogszerű díjigénynek. Ez a szakértői tévedés azonban nem teszi értékelhetetlenné a szakvéleményt, mert egyébként a matematikai számítások következtetések és helyesek, a csupán megjegyzésnek minősülő téves félmondat nélkül is hiánytalanul értelmezhetőek. Erre a kiegészítésre a felperes tett észrevételt, és azt elfogadta a 83. sorszámú beadványában. Az alperes azonban sem szóban, sem írásban nem vitatta a szakértőnek ezt a véleménymódosítását az elsőfokú ítélet meghozataláig, holott az eljárásjogi lehetősége meg lett volna rá. Az elsőfokú ítélet indokolásának [61] bekezdéséből kétséget kizáróan megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság erre a pótmunkatételre azért csak az alperes által elismert összeget ítélte meg a felperesnek, mert elkerülte a figyelmét a 81. sorszámú szakértői vélemény kiegészítésnek az ide vonatkozó része, és nem azért, mert annak aggályossága folytán ebben a részében nem fogadta el ítélezése alapjául. A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá ítélete indokolásának [79] bekezdésében, hogy az aggálytalannak minősített szakértői véleményt legutolsó szövegállapota szerint lehet csak elfogadni ítélezési alapként, az pedig a 81. sorszámú kiegészítéssel állt elő. Annak nincs jelentősége, hogy a szakértő külön bevezette-e a véleménye módosítását egy azt deklaráló szöveggel vagy sem. Ilyen deklaráció nélkül is módosítotttnak minősül a szakvélemény, ettől eltérő értelmezést nem enged meg a nyilvánvaló tartalmi eltérés a korábbi és a későbbi szövegállapot között. Ennek a kiegészítésnek az aggálymentessége nem dőlt meg sem az első-, sem a másodfokú eljárásban. A Kúria sem

észlelt olyan körülményt, amely eltérő következtetésre vezetne. Ezért nincs ok az attól eltérő döntés meghozatalára.

[135] A másodfokú ítélet kamatfizetésre kötelező rendelkezéseit az alperes azért találta jogszabálysértőnek, mert azáltal, hogy a felperes fizetési felszólítására olyan reális egyezségi ajánlatot tett, amely – a kifejtett számítási hiba figyelembevételével – meghaladja a perben alaposnak talált felperesi követelés összegét, aminek megfelelően a felperesnek lett volna lehetősége számla kiállítására, és az ÁSZF 9.7. pontja szerint csak ez nyithatta volna meg az alperes fizetési kötelezettségének beálltát. Megsértettnek látta a Pp. 346. § (5) bekezdését azáltal, hogy a másodfokú bíróság nem indokolta meg, milyen okból állapította meg a kamatfizetés kezdő időpontját az adott időpontban. Azáltal pedig, hogy figyelmen kívül hagyta a felek szerződéses rendelkezéseit, túlterjeszkedett a kereseti kérelmen is, megsértve a Pp. 342. § (1) bekezdését, mert eljárásával „lényegében az ÁSZF 9.1. pontjának érvénytelenségét állapította meg. Alperesi késedelem hiányában pedig megsértettnek találta a Ptk. 6:153. § (1) és 6:156. § (1)-(2) bekezdéseit is.

[136] A Kúria tévesnek ítélte az alperesnek azt a hivatkozását, hogy a másodfokú bíróság a peres felek között létrejött szerződés bármely részének az érvénytelenségét megállapította volna, ilyen rendelkezés, de még indok sem található a jogerős ítéletben. Ennek hiányában a másodfokú bíróság nem sértette meg a Pp. 342. § (1) bekezdését az alperes által hivatkozott okból. A kamatfizetés kezdő időpontjainak meghatározását pedig megindokolta az ítélete [100]-[101] bekezdéseiben, azokat egyrészt a felperes fizetési felszólításának, másrészt az alperes beszámítási igényének hatályosulásához igazítva, ezért nem állapítható meg terhére e vonatkozásban a Pp. 346. § (5) bekezdésének, azaz az indokolási kötelezettségnek a sérelme sem. A másodfokú bíróság a támadott rendelkezését a Ptk. 6:130. § (1) bekezdésére alapította. Ennek első mondata szerint, ha a felek a szerződésben a pénztartozás teljesítésének idejét nem határozták meg, a pénztartozást a jogosult fizetési felszólításának vagy számlájának kézhezvételétől számított harminc napon belül kell teljesíteni. Ezt értelmezte úgy, hogy a felperes szabadon választhatta számla kiállítása helyett a fizetési felszólítást is az alperes teljesítési kötelezettségének kiváltásához. Ezt a jogszabályi rendelkezést nem jelölte meg megsértettként az alperes a felülvizsgálati kérelmében. Nem fejtette ki a másodfokú bíróság jogértelmezésének helytelenségére vonatkozó jogi álláspontját sem. Lényegében arra hivatkozott, hogy a peres felek ettől eltérően határozták meg az alperesi teljesítési kötelezettség esedékessé tételének módját. Nem jelölte meg azonban megsértett jogszabályhelyként a szerződéses szabadságra vonatkozó, a Ptk. eltérést nem tiltó rendelkezéseitől való szerződéses eltérés lehetőségét biztosító 6:59. §-át sem. Ezek lettek volna azok a releváns jogszabályhelyek, amelyek a jogerős ítélet és a felülvizsgálati kérelem indokainak megfeleltethetők. Megjelölésük hiányában a Kúria érdemben nem foglalkozhatott a felülvizsgálati kérelemnek a kamatkötelezést támadó részével.

[137] Az alperes másodlagos felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett a másodfokú bíróság utasítására irányult új eljárásra és új határozat hozatalára, azonban ehhez a kérelméhez sem a másodfokú bíróság által megsértett jogszabályi előírásokat nem fűzött, sem indokolást nem adott, így a Kúria e kérelemmel nem foglalkozhatott.

[138] Mivel a jogerős ítélet megfelelt a jogszabályoknak, azt a Kúria a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[139] A felülvizsgálati kérelme tárgyában mind a felperes, mind az alperes pervesztes lett, így a saját kérelme pertárgyértéke alapján számított perköltség (ügyvédi munkadíj) megtérítésére köteles az ellenérdekű fél javára [Pp. 83. § (1) bekezdés, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdés, 4/A. §].

[140] Az ítélet ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[141] Ptk. 6:8. §, 6:144. §, 6:153. § (1), 6:154. § (3), 6:156. § (1), (2), 6:187. § (3) bekezdés, 6:238. §, 6:244. § (1), (2), 6:245. § (1) bekezdés

[142] Pp. 185. § (1), 209. § (9), 268. § (1), 279. § (1) bekezdés, 325. § (1) bekezdés *d)* pont, (3) bekezdés, 342. § (1), 346. § (5) bekezdés, 369. §

[143] Pfv.I.21.474/2011., közzé téve: BH2013. 119.

A döntés elvi tartalma

[144] A felperes nem adott elő olyan tényeket, körülményeket, amelyek szerint az alperes jogosult lenne a harmadik személy részére bérleti díjhoz kapcsolódóan megfizetett áfát visszaigényelni, így az áfa összegével a saját megtérítési kötelezettsége nem csökkenthető.

[145] Az alperes beszámítást tartalmazó perfelvételi nyilatkozatát az eljárás perfelvételi szakaszában – a beszámítási ellenkérelemre adott válaszirat alapján – joghatályosan módosíthatja.

[146] A másodfokú bíróság indokoltan fogadta el ítélezésének alapjaként az aggálytalannak minősített szakértői véleményt, mégpedig annak legutolsó szövegállapotában.

[147] A Kúria nem foglalkozhat érdemben a felülvizsgálati kérelem azon elemével, amely a jogerős ítélet és a felülvizsgálati kérelem indokainak megfeleltethető releváns jogszabályhelyeket – mint megsértettet – nem jelölte meg.

Budapest, 2025. május 14.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke Dr. Madarász Anna s.k. előadó bíró Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró Dr. Farkas Antónia s.k. bíró Dr. Tibold Ágnes s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő